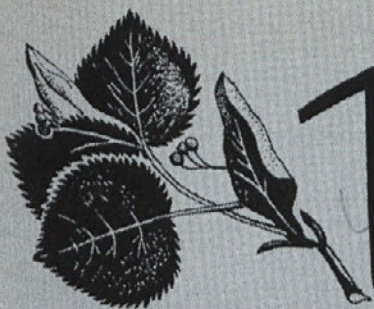

Tabor

1997

EL FORTIN

3-4

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora SPB. — Mnenja Tabora SPB
predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo
lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene
Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.

Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación, armado e impresión:
Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires, Argentina, Tel. 362-7215 - Fax: 307-1044

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, pošiljajte na naslov:
Bogoslav Sustersic, Gral. Vacca 988 (1686) Hurlingham
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Dopise, članke in ostalo pošto pošiljajte na naslov:
Ivan Korošec, A. Lanz (C. 24) 4391, 1884 Berazategui,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

**KO „TABOR“ PREBERETE,
POŠLJITE GA V DOMOVINO!**

Tabor

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Marzo-Abril 1997 • Buenos Aires • Marec-April 1997

Novi slovenski metropolit-nadškof ljubljanski msgr. dr. Franc Rode pozdravljeni!

Tudi slovenski domobranci, neomajno zvesti Bogu-Narodu-Domovini in svojim, za te vrhunske vrednote civiliziranih ljudstev sveta zverinsko pobitim, mučencem k imenovanju čestitamo in molimo k Vsemogočnemu, naj bo radodaren s Svojimi blagoslovi za težke in usodne naloge novega nadpastirja.

TABOR - ZDSPB

SPRAVA OB LETU 1997

Takrat, ko sem stal na straži pod Sv. Jero v Gorjancih, z na strel pripravljeno puško - strel tudi na brata partizana, takrat nisem mislil, da je tudi partizan moj brat.

Ne, ne. Takrat partizan ni bil moj brat. Bil je komunist, nasilnik nad imetjem in življenjem, zato je dvigal pest, zato je nazdravljajal nasilniku Stalinu in nosil na čelu njegovo znamenje - krvavo zvezdo.

Tisti čas je bil grozen. življenje ni bilo varno nikjer.

Prav, kot v turških vpadih, ropanjih in ugrabljanjih. Toda tedaj so grmade naznanjale, da se bliža sovražnik. Pa gozdovi so bili varni.

Sedaj pa so bile grmade naše goreče vasi in dva sovražnika:

Okupator, ki se je napajal na naših studencih, je odvažal in pobijal podnevi v imenu rimske pravice - Duceja in kljukastega Furerja.

Partizan, ki se je boril za revolucijo, pa je vdiral v vasi ponoči v imenu bratstva in enakosti sovjetske Moskve.

Bil je svinčeno težák tisti čas, namočen s solzami in krvjo.

*„...Pa je naša kri zavrela, skupaj fantje smo prišli,
z neba jasnega kot strela, v bran smo se postavili.“*

Zato sem pustil Ljubljano in šel v Gorjance. Zato sem stal na straži in čakal, da bi prvi sprožil in ubil - revolucijo. Pa je ni bilo pred puškino cev in nisem jo ubil.

In ker jo nisem, se je stopnjevalo nasilje. Ob nasilju pa je v Gorjancih rastel tudi upor nasilju.

Vse silneje je gorela baklja nacionalne gverile za resnično slovensko svobodo. Rasli smo v čete in bataljone In bolševiški revoluciji je upadal pogum za nasilje.

To je bil korak v pravo smer slovenske svobode. To je bil jez nasilju in zločinom agentov Stalina in Hitlerja.

Sespomniš, partizan, najinega prvega srečanja v Gorjancih na Vrhpolju? Nervozno sva zgrabila za orožje in naperila. S stisnjeno pestjo si me pozdravil: „Smrt fašizmu!“

„Bog daj!“, sem ti odgovoril.

Pa nisva sprožila, ker nisem bil fašist in ti ne revolucija.

Vse pogostejše sva se potem srečavala po gorjanskih stezah in zaselkih. Med nama je plahnelo nezaupanje. Celo kruh sva si delila, še veš? Kruh, vlažna, grenka, koruzna kepa, ki je po plesnobi dehtela, katero je uboga dninarica utrgala lačnim otrokom od ust, da je potolažila dva sestrašana „capina“.

Še pomniš?

Tudi patrone sva si delila po bratsko in drug drugemu naročala pozdrave za matere tam daleč, če bi ne preživela.

Potem so se vrstili skupni napadi naséga bataljona in vaših „brigad“ na fašiste: Na Cikavi, Ratežu, Smolenji vasi, Pogancih, pri Stopičah. Tam sva bila celo skupaj v desetini za udar, še veš? Vendar početje vašega političnega komisarja, ki je vas gonil v napad kakor živino v zakol, mi nismo razumeli. Ni bilo vredno vojaka.

Tvojim ni šlo za smrt okupatorju, ne svobodo narodu. Cilj je bila revolucija, oblast, Internacijonala, Stalin—

Kako že poje tista, ki si hotel, da bi se jo naučil tudi jaz:

„...In to bode naš poslednji odločilni težki boj,

za Internacionalo življenje vsak žrtvuj!“

V tem smo si različni kot ogenj in vihar.

Zato so tvoji po uspehu naše skupne borbe tebe imenovali heroja, mene pa istočasno izdajalca, samo zato, ker nisem pozdravljal s stisnjeno pestjo.

Še veš?

Vaš politični komisar je bil bolj osovražen kot okupator, vendar ni nobeden izmed nas meril nanj, - ali pa?

Zato je v borbah ostajal zadaj, sicer pa je imel vedno prvo besedo in zadnjo: „Živela rdeča armada, živel veliki vodja Stalin“

No in ta komisar je po ukazu odločil, da smo se razšli - sovražni. Ti si odšel s tvojimi, jaz sem ostal pri mojih.

Ob razdrtem znamenju kraj vasi sem postal in zrl za vami. Ob polomljenem Kristusu sem mislil nate in čakal, da se boš morda vrnil. Pa te ni bilo. Zakaj si odšel? Zakaj se ne bi skupno borili proti skupnemu narodovemu sovražniku, če so bili tvoji res NOB in OF?

Ne, tega ne bom razumel do smrti.

„Se ti pozna, da si mlad“, mi je še vedno šumel v ušesih, oduren komisarjev očitek, ko sem ga vprašal, zakaj partizanski pozdrav ni pozdrav „smrt okupatorjem“.

„Smrt fašizmu“, ni „smrt okupatorjem“ in „svoboda narodu“ je „svoboda partiji“, je zarezal nadme kot medved.

Midva tedaj tega nisva razumela.

Ko si odhajal, si namesto pesti stisnil zobe —

Dolgo je že tega.

Nikoli več se nisva srečala. Pozneje v neurju je prav, da se nisva, ker ti si postal revolucija in jaz kontra.

Sedaj, ko žrtve tega neurja že prst postajajo in se vse podira, kar je gradila revolucija, večkrat mislim na te in se vprašujem: „Ali si res verjel v svobodo, ki jo more prnesti rdeča zvezda? Ali si res verjel v bratstvo in enakost, ki bi bili sad boljševiške revolucije?“

Včasih se mi zdi, da slišim tvoj glas, kot tedaj v Gorjancih: „Veš, vse kar počenjamo, je tako čudno, boleče: rekvizije, likvidacije - - .Dvigamo pest v smrt fašizmu, pa morimo Slovence - .“

Verjamem ti, da si bil prostovoljc za resnično OF. Verjamem, da ti je v srcu gorela slovenska svoboda - zato si šel. Vendar tvoj korak ti je prestregla partija in postal si priklenjen robot njenega komisarja.

Vse je bila prevara z vablljivo masko OF in NOB. Vse je bila krvava revolucija sovraštva, orgij, maščevanja in umorov. Vse je šlo za oblast nove kaste. Za novo sovjetsko republiko - Slovenijo. Zato je bilo najino prijateljstvo sovražno revoluciji.

Kjer koli si, živ ali mrtev, podam ti roko - brat.

Ker vse, kar ja bilo med nami, je bil ukaz krvave partije, boga sovraštva in krvi.

Midva z nasprotnih bregov, pa sva oba umirala za isto svobodno, pravičnejšo in lepšo domovino - našo drago Slovenijo!

Država in slovenska Cerkev

To, da vodi poslanec Zmago Jelinčič pravo medijsko vojno proti Cerkvi, ni nič novega pod soncem, saj tudi tako sovražno in nestrpno naravnane skrajneže premore vsaka država. Skrb vzbuja le to, da to počne kot tajni agent nekega štaba ali kabineta, ki se je v bližnji preteklosti imenoval Centralni komite. Ker sta nam zatiranje in preganjanje Cerkve iz svinčenih časov v svežem spominu, lažje razumemo, kaj pomenijo pogosto izrečene Kučanove izjave o kontinuiteti prejšnjega sistema in oblasti.

Če se ne bo izvedel referendum o tem, ali vrniti nacionalizirano - beri ukradeno lastnino - ali ne, seveda pod „firmo“ „zavarujmo gozdove“, se to ne bo zgodilo le zaradi aktivnosti tajnega Udbovskega agenta, ampak pod taktirko, po nalogu in ukazu njegovega šefa. To v svojem bistvu ne bo pravi referendum, ampak bo to kakor neki montiran proces proti Cerkvi, ki jo znani udbovski agent - po nalogu svojega šefa - že dolgo razglaša za tujek v naši družbi. Na tem „referendumu“ naj bi razkristjanene in nahujskane množice uprizorile revolucionarno sodišče in odločale o tem, ali se ukradena lastnina sme vrniti lastnikom ali ne. Slovenija bo tako verjetno prva država na svetu, ki naj bi s pomočjo ljudsko-revolucionarnega sodišča uzakonila preteklo partijsko ropanje in krajo!

Protislovno in cinično je, da prav tisti, ki se glasno sklicujejo in zagovarjajo ločenost Cerkve in države, stezajo svoje dolge prste po njeni lastnini. Verjamem, da drugim upravičencem, ki so vsi naši državljani, katerim odvzete lastnine še nismo vrnili, tega niso storili samo zato, da bi lažje izvedli in uresničili svoj pohlepni in peklenško sovražni načrt do katoliške Cerkve. Njihov načrt in namen je dovolj prozoren: odvzeti Cerkvi vse gnotne temelje za normalno delovanje, misleč, da bo tako Cerkev v Sloveniji onemogočena, strta. Zato smemo pričakovati, da bodo sovražniki Cerkve v oblastnih strukturah šli v svojem bojovitem sovraštvu še naprej. Naslednja njihova poteza bo obdavčitev nabirk in prostovoljnih prispevkov za Cerkev. Nazadnje pa to, da naj člani Cerkve sami s posebnim davkom, od katerega bo oblast pobrala visoke davke, obnavljajo in vzdržujejo sakralne objekte, ali pa naj se iz Cerkve izpišejo. Tak je njihov namen in pravi obraz - ne tisti na srečanjih z našimi škofi - kot predstavniki Cerkve. Tudi uvažanje nekaterih sekt in ločin je načrtno in ima za cilj: oslabiti in izriniti avtohtono katoliško veroizpoved, ki jo oznanja Cerkev!

Ivan Glušič, Mozirje

Beg pred odgovornostjo

V Družini št. 8 (23. februar 1997) je bil tematski naslov vedno zanimive rubrike Poberkovanje Kdo je kriv, da še nimamo vlade? Začenja se takole: „Prav zabavno je zadnje tri mesece opazovati, kako se stare sile naprezajo, da bi na vsak način ostale v sedlu“. V zadnjem odstavku uvodnega dela pa je zapisano, da je „moč zatrditi, da so glavni krivci za to, da tri mesece po volitvah še nimamo vlade, stare sile, ker so se zabetonirale v odločitve, da za vsako ceno ohranijo oblast“ (povdaryl T.Ž.).

Ker je v Slovernnji (žal) ostra politična dejavnost trenutno še nepremostljiva zgodovinska danost, ob tem „paberkovanju“ razmišljam tokole:

Ne glede na to, koliko so stare sile komu (najmilejše rečeno) nesimpatične, je vendar naivno pričakovati, da se bodo oblasti odpovedale same od sebe. Moralnih zadržkov nimajo, zakonskih omejitev pa jim ni nihče postavil. Trditev, ki jo pogosto slišim od pristašev pomladnih sil, češ da so stare sile krive za stanje v Sloveniji, je vedno manj utemeljena in vedno bolj beg od lastne odgovornosti. Prav žalosten že vrsto let opazujem,

kako nove sile niso pripravljene prevzeti oblasti. Če bi jo zares hotele prevzeti, bi naredile tisto, kar bi jih edino pripeljalo do cilja: združile bi svoje moči v eni sami stranki. Že s tem, da se ne morejo dogovoriti niti za koalicijsko nastopanje (kaj šele s tem, da so posamežno „zraven“), so soodvorne, da je Slovenija zdaj le slab približek tiste države, za katero smo se mnogi iskreno zavzemali in zanjo po svojih močeh delovali (brez iskanja osebnih koristi) ob njenem osamosvajanju in začetku prenove.

Ravnanje vodstev pomladnih strank je toliko bolj nespametno, ker je v nasprotju s pregovorno starim razumom in izkušnjami. Ker je znova aktualen, naj zapišem le nauk ene od Ezopovih basni, kot se ga spominjam iz svoje srednješolske latinščine: Numquam est fidelis cum potente societas - zvesti nikdar ne more biti družabnik mogočnejša. Kdor to poskuša postati, nujno izda svoja načela in svoje načelne pristaše; če bi jim ob tem dejanju hotel ostati zvest, pa bi izdal „družabnika“. V nihanju med obema slabostima se pokaže najslabše; prelomi obe zavezi. Če sploh preživi, ostane sam, za nikogar več ne zvest ne zanesljiv.

Kdor danes išče krivdo za stanje v državi predvsem pri starih silah, dopušča, da njegova stran ponavlja škodljive napake. Ustvarjanje političnih nasprotnikov iz (vsaj trenutno) nujnih naravnih zaveznikov pa je sploh nerazumno početje; pomeni le odlašanje in vedno manjšo verjetnost resnične prenove. Pobuda in prevlada sta tako prepuščeni dejanskemu (in) skupnemu političnemu nasprotniku (Duobus litigantibus tertius gaudet - kjer se prepirata dva...). Ob tem je povsem neumestno tožiti, kako grd (ali zabaven) je nasprotnik, ko podarjeno prednost izkorišča.

Tone Žakelj, Ljubljana

O denacionalizaciji v RS

V slovenskem političnem prostoru ponovno pridobiva na veljavi zakon o denacionalizaciji in vračanje gozdov Cerkvi. Prav sedaj, ko bi morali v Sloveniji graditi demokratično družbo in se pripravljati za vstop v integracijske tokove, se posvečati gospodarskim problemom, bresposelnosti, proračunu, lastninjenju ter odkrivanju vseh nepravilnosti okrog njega, znani scenaristi spretno obrnejo pozornost javnosti na druge stvari. Vračanje gozdov ni nepomembno dejanje, posebno ne za tiste, ki so jih razlaščali!

Slovensko politično sceno obvladujejo še stare sile in na vsak način ter

za vsako ceno hočejo opravičiti svoja dejanja iz preteklosti. Ena od pomembnih trenutnih razčiščevanj je denacionalizacija in vračanje gozdov. Zakaj bi Slovenci razmišljali o pomembnih stvareh, če pa lahko govorijo o nepomembnih stvareh posebno tistih, ki se jih ne tičejo. Zato so pa tu posamezniki, kot Zmago Jelinčič predsednik SNS, podaljšana roka starega režima, ki skuša na vse načine prepričati javnost, da je vračanje gozdov narodno škodljivo in nepotrebno dejanje. Istočasno pa nič ne naredi za izgubljeno slovensko premoženje v bivši Jugoslaviji.

Lastnina je v vsaki demokratični družbi nedotakljiva dobrina, ki jo ni možno prilastiti, oziroma odvzeti znanemu lastniku. Kako bomo gradili demokratično družbo, ko nimamo volje spoštovati najbolj osnovnih načel pravne države. Politična volja parlamenta in oblasti mora delovati na spoštovanju pravne ureditve države in njene ustave, ter spoštovanju temeljnih pravic človeka. Nad vsem tem pa bdi ustavno sodišče, ki mora spoštovati zakonodajo in ustavo. Ali bo ob tem problemu Jelinčiča in Černača ustavno sodišče padlo na izpitu, ali pa bo podprlo pravico in poštenost. Kolikor ne bo prišlo do poštene presoje, bo v Sloveniji še naprej potekala tranzicija po znani poti za znanega naročnika. Slovenija pa se bo oddaljevala od demokracije, Evrope in se ponovno vračala v balkanske razmere.

Cerkev je imela v posesti veliko nepremičnin, med katerimi so bili tudi gozdovi, ki so bili po letu 1945 podržavljeni. Gozdove je imela v lasti in pravna država si ne more sedaj postavljati nova merila za vračanje gozdov. Vrniti je potrebno vse premoženje v celoti in le Cerkev sama potem lahko odloča, kaj bo storila z gozdovi. Le ta pot je poštena in demokratična. Ne vem, kako si nekateri predstavljajo pot v Evropo, ko ne spoštujejo niti lastnine, kaj šele druge osnovne predpise, ki so v Evropi postavljeni v določene zakonske norme.

Država lahko z zakonom omeji maksimalno posest in na ta način pride do gozdov, vendar jih mora kupiti, ne pa pridobiti z razlastitvijo. Cerkev naj sama odloča, koliko gozdov bo podarila, koliko prodala ali obdržala. Trenutno ji razni politiki nimajo pravice meriti posesti, postavljati merila, še najmanj pa predpisovati ukrepe, kot to delata Zmago Jelinčič in Igor Bavčar.

Veliko ljudi je v zgodovini darovalo svoje premoženje Cerkvi in to ne Rimsko katoliški ampak osnovni celici Cerkve. Ali nismo dolžni spoštovati voljo nekdanih lastnikov, njihova dejanja in zadnje želje?

V družbi, kjer se ne spoštuje lastnina, se tudi ne spoštuje človek niti ne njegova osebnost. Še manj pa moralne vrednote naroda, njegove kulture

in identitete. Kdaj bomo sposobni razmišljanja s svojo glavo in bomo znali zavrniti medijske dezinformacije. Pred nami je pomembna odločitev v prid pravne države, kjer bomo pokazali svojo poštenost do lastnine, do sočloveka. Predlogi za referendum o ne vračanju gozdov je politično legitimno dejanje, vendar proti vsakemu poštenemu razumu in pravni ureditvi države. Prav isti ljudje danes spreminjajo ustavo in sproščajo prodajo slovenske zemlje, gozdov in nepremičnin. Le kako lahko obstaja dvojna morala v narodu, ki ne privošči lastnine lastniku, po drugem, pa bi prav to lastnino radi prodali tujcu. Gorje narodu, kjer vlada stihija in ni prostora za poštenost in moralna načela.

Branko Tomažič
poslanec v DZ RS

Korajža velja

Govor pred parlamentom v Ljubljani 6. februarja, 1997

Drage sestre in bratje!

Moj glas je z onstran oceana. Glas tisočev, ki smo morali zapustiti to našo drago, nikdar pozabno domovino, zaradi krvavega divjanja komunizma, ki je z masko svobode in stisnjeno pestjo zamenjal okupacijo tujca.

Skoro pol stoletja je bila komunistična partija tožnik, sodnik in rabel slovenskemu narodu.

Sovraštvo, laž, maščevanje, zavist, korupcija, intrige in tiranija so bili bogovi rdeče justice.

Ko se je podiral berlinski zid, smo čakali novega Nürnberga, da bo svet obsodil še zadnjega propadajočega izma zločine in zločince. Čakali smo, čakamo in bomo dočakali, kajti zločin genocida nad narodom ne zastara nikoli.

Če ne vračamo sovraštva in ne kličemo maščevanja je zato, ker imamo to našo drago domovino rajši - stokrat rajši, kot sami sebe in vse naše žrtve. Ne bomo pa odnehali v zahtevi poprave krivic, odprave privilegijev in sestop vseh funkcionarjev tiranije, kateri so ji zvesto služili in nekateri še danes pijejo kri narodu z korupcijo, intrigami in divjim lastninjenjem.

Dosedaj so nam vladali komunisti. Danes, ta moment zopet ustoličujejo komuniste, ob novih intrigah in z novim izdajalcem.

Koliko časa še drage sestre in bratje Slovenci?

Proč z tranzicijo, proč z političnimi intrigami, proč z mostovi do krvavih bregov!

Naš narod je bil rojen za svobodo, za iskreno sožitje med brati, za medsebojno spoštovanje!

Ta dežela je zemlja junakov! Tisoči mučencev, ki so umirali, da mi sploh še živimo, so porok narodu, da vremena Kranjcem gotovo, kmalu bodo se zjasnila!

Zato drage sestre in bratje: „KORAJŽA VELJA!“

Ivan Korošec

Pisatelj dr. Stanko Kociper — osemdesetletnik

V sredo 30. aprila bo poteklo 80 let, ko so rojenice Na Pobrežju v Mariboru povile v plenice majhnega Kocipra. Ker je mati bila v službi pri grofici Von Than, je zaupala svoji sestri njegovo nego v hiši ovdovelega brata v Veliki Nedelji. Po prvem razredu osnovne šole se je mati s Stankom preselila v svoj dom pri Sv. Miklavžu pri Ormožu. Sledila so leta, ko je mladi Kociper srkal v dušo in srce prelest zemljice in dobrote ljudi okoli

Jeruzalema ter hlatal bogastvo čarov, ki so se v nedogled gnetli preko gor. Dejavná otroška izkušnja z življenjem zemlje, družine in v organskem sobivanju z Bogom mu je pozneje predstavljal zvrhano zakladnico motivov, osebnosti in dramskih zapletov oziroma na pisanje zgodb, hkrati merilo za moralno in idejno vrednotenje sveta. V petem razredu ljudske šole je napisal pesem „Materi“ in dramatiziral ljudsko pesem „Pegam in Lamberger“, skoro istočasno misijonsko igríco „Marija pomaga“.

Kot učenec mariborske klasične gimnazije je začel pisati črtice. Pošiljal jih je pod raznimi psevdonimi v revijo

Mentor. V veliko pobudo mu je bil njegov stric, profesor verouka dr. Kociper.

Sošolci so Stanka zaradi njegovega veselega značaja imeli radi, cenili so ga tudi njegovi profesorji, med njimi prof. Sušnik, ki je videl v Stanku bodočega literata.

Jeseni 1936. se je mladi abiturient preselil v Ljubljano in začel s pravnim študijem. Po posredovanju prof. M. Dolenca je bila kmalu objavljena njegova razprava „Pravne starine iz ormoškega okraja“. Kociper se na univerzi ni priključil nobenemu študentovskemu društvu, po lastni izjavi pa so mu bili člani Ak. Straže najbližji. Kljub temu se politiki ni mogel izogniti. Zaslovel je po svojih prosvetnih in političnih govorih na Štajerskem. Znano nam je bilo, da mu je dr. A. Korošec obljubljal politično bodočnost, mnogi med nami smo videli v njem bodočega slovenskega politika.

Vojaška vstaja (puč) 7. marca 1941 je Kocipra presenetila v podstrešni sobi v Slomškovi 7. Nemci so kmalu po zasedbi Štajerske in Gorenjske začeli s preseljevanjem v Srbijo in na Hrvaško. Kociper se je odločil ostati v Ljubljani. Kot zaveden Goričanec je vedel, da mu Nemci ne bodo prizanesli, ker je javno obsojal nemške nakupe vinogradov. Svojim osebnim občutkom zaradi izgubljene Štajerske in Gorenjske si je dal duška v noveli „Zemlja me je potegnila“. Izšla je v reviji Dom in svet (54-1-2) - Dr. T. Debeljak.

V Ljubljani je v začetku italijanske okupacije sorazmerno s Štajersko vladal mir. Kociper je izrabil ta čas, nadaljeval s študijem v pripravi za diplomu, ki jo je prejel 20. maja 1942.

Istočasno je končal „Goričanca“, ki ga je izdal dr. Tine Debeljak.

Stanko Kociper je, kakor sam pravi, pomočil pero v kri naših ljudi.

Prav v tistem času je planila na dan komunistična revolucija. Komunisti so hoteli najprej ubiti generala L. Rupnika, potem kmalu so padli pod komunističnimi strelji Emer, Peršuh, Ehrlich, Praprotnik, Kikelj, Župec, dr. Marko Natlačen. Prišlo je, kar je Kociper napovedoval: požigi slovenskih domov, streljanje talcev, žične ovire v Ljubljani, blokade, internacije.

Pri blokadi večje ljubljanske skupine je komunistični izdajalec izbral za internacijo tudi Kocipra - 1.7.1942. Italijani so ga poslali najprej v Monigo pri Trevisu. Tu je ostal do 14. 8. 1942., ko so ga preselili v taborišče Chiesanueva pri Padovi do 26.8.1943. Leto in pol internacije!

Kot interniranec se je Kociper v tistem času povezal z oficirji v bližnjem taborišču. Z majorjem Glušičem je začel izdajati taboriščni list „Domovina“. Komunisti so ga proglasili za belogardističnega inspiratorja. Na srečanjih z generalštabnim častnikom S. Orlovičem, bivšim načelnikom Rupnikovega poveljstva, je globlje spoznal vrline generalov Mihajloviča in L. Rupnika.

Kot mi, je tudi S. Kociper sodoživiljal tragiko Grčaric, Turjaka in Jelendola. V začetku oktobra 1943 je v skladu s svojo osnovno politično usmeritvijo vstopil v novoosnovano Slovensko Domobranstvo.

Prelomni Kociprov dogodek je njegov radijski govor 10. oktobra, s katerim se je končno odločil, da bo posegel v zgodovino slovenskega naroda. Znotraj t.i. legalnega protirevolucionarnega tabora, ki sta ga predstavljala Slovensko domobranstvo ter Pokrajinska uprava LP na čelu z generalom L. Rupnikom, je šla njegova pot tako rekoč strmo navzgor. Izredno dejavnost je Kociper razvil kot predavatelj, govornik in urednik revije „Slovensko domobranstvo“. Po sporu z nemškim generalom E. Roessenerjem in izključitvi iz domobranstva je postal nepogrešljiv član t.i. Rupnikovega mladega kroga, najprej kot osebni tajnik generala Rupika, spomladi 1945 tudi kot generalov zet.

General Rupnik je ob koncu vojne izgubil igro znotraj samega protirevolucionarnega tabora; njegov koncept o zadnji obrambi Slovenije skupno s Srbi in Hrvati pred Titovimi armadami ni prodril in se je v začetku maja umaknil s svojo družino in večjo skupino slovenskih časnikaev na Koroško.

Zgodovinar Boris Mlakar v spremnih vrsticah h Kociprovi knjigi „Kar sem doživel“ navaja zanimivost, to po arhivu KP v Beogradu, da je Kociper, predno so ga Italijani poslali v internacijo leta 1942, bil celo nekako na liniji OF. Britanci so dr. Kocipra internirali v Wolfsberg in ga zadržali v zaporih leto in pol. Zasliševavci so ugotovili, da Titova zahteva o njegovi izročitvi ni dovolj utemeljena. Žida Browna ni zanimal očitek, da je dr. Kociper po radiju napadal Churchila, vse bolj kako je pomagal pobegu Vuleta Rupnika.

Dr. Kociper se je junaško zagovarjal. Nemški maršal Kesslering in predsednik NO dr. Basaj sta njegovemu zadržanju čestitala.

Dr. S. Kociper v svoji knjigi ne omenja urednikov Slov. doma, Družinskega tednika in upravnika dr. Hacina, da nam je dal v pregled spomenico generala Rupnika, izročene angleškemu divizionarju Arbuthnottu. General Rupnik je v spomenici prosil divizionarja, da zaščiti slovenske domobrance, dr. Kociper pa mu je podrobno obrazložil zgodovino Slovenskega domobranstva.

Idealni Stanko si ne pripisuje zasluge, da je njegova razlaga o domobranstvu in četništvu divizionarju rešila 600 vojakov in civilistov iz Beljaka in Spittala, da so lahko odpotovali v Palmonovo, med njimi skupina s svetnikom K. Škuljem na čelu.

Področje od Beljaka do Lienza je bilo področje Arbuthnottove divizije. Dr. Kociprova intervencija je bila rešilna tudi za časnikiarsko skupino, nastanjeno v župnijski dvorani.

Mirko Javornik in Ludovik Klakočer, oba večča angleščine, sta na poti s kolesoma proti Lienzu spoznala angleškega častnika, poveljnika vojaške čete v Steinfeldu. Po pripovedovanju osebnega stanja sta mu obrazložila usodo slovenskih domobrancev in tisočev civilistov, ki so se umaknili pred Titovimi tolpmi na Koroško in pričakovali zaščite pri Angležih. Angleži so že naslednji dan odpeljali časnikiarsko skupino v Steinfeld in Lengholz. Javornik in Klakočer sta prevzela v vojaški edinici prevajalno službo.

Vse je tako daleč za nami, da se vsega niti spominjati ne moremo. Skoro pol stoletja živimo v naši novi domovini.

Dr. Kociper se je z družino: babuško, gospo Olgo Rupnikovo, z ženo Ksenijo in sinom Nikom odselil v Argentino 7. marca 1949. Skrb za družino ni bila lahka. Ga. Olga se je zaposlila v krojaškem salonu, Kociper pa je našel zaposlitev kot pomočnik knjigovodje. Zaradi izredne sposobnosti je hitro napredoval in postal član direktorija v velikem

podjetju.

Dr. S. Kociper je v življenju veliko trpel: zapori, internacije in klevetanje gen. Rupnika. Bogu vdan je leta spremljal svojo Ksenijo, ki je po težki bolezni in smrti zapustila Stanka in sina Nika. Nikova družina mu je danes v veliko tolažbo in veselje.

Člani ZDSPB in „Tabora“ ob 80 letnici čestitamo svojemu mentorju Dr. Kocipru. Njemu in nam veljajo generalove misli in želje na zadnjem pogovoru s Stankom v Federaumu, nekateri pravijo v „Napoleonovem gaju“. „Stanko, od nekdaj sem verjel, da je Stvarnik vsakemu vnaprej določil pot, ki jo mora hoditi do konca. Vidiš, nikdar nisem mislil, da bo kdaj na moja pleča padla naloga krmariti usodo slovenskega naroda. Zato se na to nalogo tudi strokovno usposabljal in pripravljaj nisem. Ti veš, da se je tudi nisem želel. in vendar me je zadela prav ta naloga... V najtežjem razdobju zgodovine slovenskega naroda... Vidiš, božja pota... Vidiš, pa si le ti vsem dogodkom videl do dna... Božja pota, fant... Da boš ostal priča... Pisanja nikar ne opusti“.

Slavko Skoberne

MATERINŠČINA

JEZIK SE PRILAGAJA

Ko prebiram knjige naših izseljencev, me dostikrat mika, da bi posebej raziskoval njihovo slovenščino.

Pri marsikaterem od njih je taka kakor jezik v knjigah pisateljev in pesnikov, ki živijo in delajo doma. Spet pri drugih je drugačna.

V čem so razlike?

Že nekajkrat sem o tem pisal tudi v Rodni grudi. Pa so mi ob nekaterih ugotovitvah posamezniki celo zamerili, češ da brkljam po teh rečeh samo zato, da iščem napake in pomanjkljivosti. Kako so nekateri kratkovidni!

Kljub tem slabim izkušnjam se znova lotevam podobnih vprašanj.

Te dni sem namreč prebiral knjige Ivana Korošca, pisatelja, ki je po vojni odšel v tujino, pa hkrati ostaja povezan z domovino, tako da mu knjige izhajajo doma in v tujini. Seveda v slovenščini

Ena iz značilnosti njegovih zgodb je, da se večinoma dogajajo v stari domovini in da v njegovem jeziku - ne v besedju ne v skladnji - na prvi pogled ni čutiti izrazitih sledi njegove druge domovine Argentine.

Zanimivo pa je, da je njegov jezik slogovno precej mnogovrsten in razgiban. Včasih na primer spregovori celo v slogu Ivana Cankarja:

„Ni našel svoje pravice, slovenski hlapec Jernej, ne pri gospodarju, ne pri županu, ne pri sodniku in ne pri božjem služabniku. Kako naj bi jo našel, ko pa je zanj ni bilo.“

Kadar je tako posnemanje vsebinsko ali kako drugače utemeljeno, je estetski užitek in učinek še stopnjevan, manj pa je dragoceno, če se prevečkrat ponavlja.

Malo drugače, čeprav še zmeraj cankarsko slovesno zveni tole:

„Orgle so zagrmle, da se je razlilo po vseh baročnih okraških in jestenj v lestencih zatrepetal, kakor čiste nevestine sanje na pragu v resničnost.

Piščali so se vtopile v pričakovanje in nekje iz odmeva in čiste deklishe duše se je utrjala in kipela pod mogočno kupolo kakor tenka srebrna nit“.

Vidimo, da pisatelj rad pripoved malo romantično prenapenja ter jo sproti razlaga in podzdičuje, pa čeprav pripoveduje o povsem vsakdanjih stvareh, tako da jo že samo s tem prenaša iz resničnosti v literaturo:

„Temna in viharina je bila tista noč nad dolškim mlinom. Nekje za Poganjanci je grmel. Kakor bi nekdo valil težke sode in čez Veliki Slatnik se je razklalo nebo, da je švignilo skozi rogovilasto gabrovje, kot da bi nekdo ošvrknil z bičem. V vrhovih je završalo in prve kaplje so se ustavile na listju.“

Tak opis pa ni izumetničen, saj je avtor želel z njim pričarati prav posebne razmere, v kakršnih vojak na straži zadremlje, in je potemtakem ta slogovna posebnost eden od načinov za stopnjevanje napetosti:

„Stražar je zadiral oči v temo, pa ni videl pedi pred seboj. Le kadar je opletel blisk skozi vihar, se je posvetilo med grmovjem, da so bile skale videti razmetane med bodičevjem kakor prihuljeni sovražnik, ki se plazi k napadu.“

Večina Koroščevih črtic, novel in pesmi se dogaja v domovini, in sicer še največkrat v povsem konkretnem okolju, z resničnimi imeni krajev.

„Na Brezjah so ujeli še zaščitnico zapuščene postojanke.

‘Kam?’ je bilo vprašanje izčpanih in onemoglih.

‘V kolono z begunci - smer Tržič!’ je odbrzel motorist.

Vinka je streslo, kot bi se zbudil iz težkih sanj.

‘Kako, Tržič je rekel?’

Taki krajevni dokumentarnosti pa ostaja Ivan Korošec zvest tudi v

zgodbah iz argentinskega okolja:

„Rudi je stekel v kočo, vzel revolver, ga potisnil za pas in stekel na travnik. Odločno se je postavil med obe skupini z rokami v bok, da so lahko videli revolver za pasom. S tem jih je hotel preplašiti. Z besedami ni mogel, saj je znal komaj reči: 'Buenos dias' in 'Por favor'.

Ob njegovi odločnosti so se „negros“ odmikali proti svojim kolibam. Že blizu naselja se je Rudi obrnil, da bi pogledal za njimi, pa se je iz gruč utrgal strel in ga zadel v trebuh...

Naslednji dan je zdravnik z rokami dopovedoval zaskrbljeni ženi, da je operacija uspela in da je 'marido fuerte'...

Ob obisku konec tedna pa so sporočili: 'Truplo vašega moža leži v morgue na ulici Prevencion številka 717.'"

Koroščevo pisanje pa je kljub taki elastični dokumentarnosti na splošno bližje malo retorično privzdignjenemu književnemu jeziku kakor pa sproščeni vsakdanji govorici, saj je pri njem kar težko dobiti ljudski ali narečni izraz:

„Ivan mi je ime, me je skoraj zdramil iz napetega pričakovanja, ko sem spet slišal mamo, ki me je svareče prosila: 'Pa merkaj se.'"

Ravno zaradi težnje po lepi, skorajšolsko pravilni slovenščini, je bralec neprijetno presenečen ob nepričakovanem vdoru pristne srbščine:

„Je veza? Ni veze! Ordonanci naprej! Veza je - Tišina -Poveljnik sedeminštiridesete naprej! Stoj, ni veze!"

Podobno deluje tudi realna tujščina v zgodbah iz Argentine:

„'Na, da bo tudi tvoja quincena danes.' Segel je v žep in začúdeno obstal. 'Nobenega drobiža?'...

'Abono za vlak, to je vse premoženje'.

Perdone - me olvide,' se je upravičil ciganki."

Kljub tem vložkom pa so Koroščeva prozna in pesniška dela pisana v tako sodobni slovenščini, da po razčlenitvi njegovega besedja in sloga sploh ni mogoče sklepati, da avtor že tako dolgo ne živi več v Sloveniji.

Nasploh pa je na taka vprašanja težko odgovarjati, če ni zadosti gradiva. Še posebej na podlagi knjig, ki so - po navadi lektorsko obdelane - izšle v domovini.

Za presojo tujega jezikovnega vpliva je najprimernejši zapis sproščenega pogovora, ravno tako pa seveda tudi zasebna pisma in nelektorirani rokopisi, ko je tudi sicer disciplinirani pisec sproščenejši, še posebej pa

pisec, ki se nagiblje k pogovornemu jeziku ali celo k narečju.

Pri vsaki taki presoji je namreč treba predvsem sopouštevati tudi temeljno besedje in slog posameznega pisca. To dvoje pa se - ne glede na razmerje domovina : tujina - vsaj deloma spreminja in prilagaja tudi z leti, z obravnavano snovjo, z literarno obliko...

Janko Moder

OŽIVLJENA RESNICA O PLIBERŠKI ŽALOIGRI

Hrvaški izobraženci so pred desetletji izdali v Buenos Airesu obširno zgodovinsko knjigo o pliberški žaloigri. Knjiga je posvetila poseben odlomek slovenskim domobrancem in četnikom, žrtvam komunistične strahovlade in zavezniške zmage leta 1945. Vetrinjsko polje in Pliberk sta imeni, napisani s krvjo tisočev Slovencev in Hrvatov. Knjiga je zgodovinski prispevek za pojasnenje boja hrvaškega naroda za svobodo.

Domobranski junak Vule Rupnik, sin slovenskega prezidenta generala Rupnika, je s posebnim člankom počastil zverinsko umorjene in pregnane Slovence in Hrvate.

Hrvati so pred nedavnim razširili po svetu manjšo knjigo prof. Crljena Danijela o „resnici Pliberka“. Navajamo nekaj njegovih trditev:

„Glavna osebnost, okrog katere so se vrteli dogodki zadnjih tednov v NDH, je bil zagrebški nadškof, hrvaški metropolit Alojzij Stepinac. Hrvatska vlada je bila pred alternativo: bojevati se do samouničenja ali se umakniti na zapad in predati usodo hrvaške vojske in naroda v roke „demokratskih“ zaveznikov. Politiki so se vdajali umišljenosti končnega spopada med neprirodnem zavezništvu med ZDA in Sovjetijo. NDH bi morala v tem primeru imeti vlado, ki bi jo sprejeli tudi zavezniki. Dr. Edo Bulat in zunanji minister Alajbegovič sta obiskala nadškofa in z njim razpravljala o prenosu oblasti. Dr. Stepinac je na to pristal in prosil dr. Mačka, da prevzame v težkem času oblast. Dr. Vl. Maček je odklonil Stepinčevo prošnjo“.

(Manj je znan nenavaden obisk mesec pred koncem vojne Mons. M. Škrbca pri nadškofu in dr. Mačku. Časnikarjem takrat obisk ni bil znan. Mons. M. Škrbec pa mi je na poslovnem večeru pri ge. Natlačenovu v Lienzu pojasnil, da je bil obisk neuspešen.—op. pisca)

Crljen nadaljuje:

„Čeprav je v državnem vodstvu vladala miselnost nadaljevati z bojem in ne zapustiti državnega področja, je končno prevladalo stvarno stališče večine: umik in emigracija.“

(10. maja sva Pavle Rant in jaz srečala v Spittal ob Dravi dr. Vl. Mačka. Pred hotelom, kjer je začasno živela Rantova družina, sva pozdravila telesno in psihično zelo potrtega političnega veljaka. Zelo se mu je mudilo. Srečno nama je rekel z opravičilom, da mora v francosko cono.— op. pisca)

O usodi NDH je obširno pričala že prva knjiga o pliberški žaloigri. Roosevelt, Stalin in Churchill so na konferenci v Jalti sklenili prepustiti usodo Evrope ZAD in Sovjetiji. Konec NDH je potrdil Tito-Šubašičev sporazum. Ban dr. Šubašič in Tito sta bila hrvaškega porekla.

„Lahkoverna je trditev“, tako Crljen, „da bi junaški odpor Hrvatov spremenil zavezniške jaltske sklepe. Pri prošnji za predajo nam niso služile izgovorne fotografije angleških letalcev v zagrebških bolnišnicah. Vojna sreča ni menjala zavezniške politične odločitve. Tako so n. pr. oklepne edinice ameriškega generala Pattona bile prisiljene zapustiti nekatera področja, osvojena v krvavih bojih, ker so prekoračile demarkacijsko linijo, do katere so Amerikanci lahko napredovali po sporazumu med Rooseveltom in Stalinom. Na podlagi tega sporazuma so zapadne sile prepustile Sovjetom Berlin. Kakšen privilegij tovarišu Stalinu!

Crljen dramatično opisuje zgodovinske majske dneve od 6. do predaje hrvaške vojske Titovim tolpom. V svojih spominih navaja mnogo hrvaških poveljnikov in s tem spopolnuje prvo knjigo o pliberški žaloigri.

„7. maja sem srečal generala Štancerja, invalida iz prve svetovne vojne. Bil je v družbi generalov in višjih časnikov. Po daljšem pohodu smo se znašli v Celju. Partizani so začeli razoroževati naše vojake, nekaterim pa pustili prosti prehod. Na križišču sem opazil, kako partizani razorožujejo nemške vojake, zelo apatične. Nemčija je pred dvema dnevoma kapitulirala. Naša kolona je obstala sredi Celja. Pred občinskim poslopjem, ki so ga zavzeli partizani, srečam več naših generalov in polkovnikov-Servatzya, Herenčiča, Metikoša, Dolanskoga, Štitiča, Viktorja Tomica, Tomaševiča in druge. (Polkovnik Tomaševič je bil pred vojno dalj časa poveljnik celjskega 37. p. polka. Po umiku iz Celja ga je hrvaška vlada imenovala za poveljnika Karlovca.-op.pisca)

Prof. Crljen nadaljuje:

„Seratzy nam je razložil srečanje s partizani. Imel sem vtis, da je s Slovenci razgovor mogoč. V salonu smo se sestali s tajnico celjskega

okrožnjega odbora Emilijo Gabinec. Po vedenju in obleki je zgledala, da je pravkar prišla iz gozda. Na srečanju nismo bili edini. Servatzy je pribil: „Ako nam partizani pustijo svobodni umik, se strinjam“. Tomašević je vpadel: „Veste, da je Nemčija kapitulirala, da je prenehala vojna in da nas lahko proglasijo kot bojevnike izven zakona. Mi se po mnenju sovražnika borimo ilegalno že štiri leta, ker nas niso priznali kot zakonite“.

Gabinčeva je po dolgem prerekanju in očitkov podpisala dovolilnico za prosti odhod.

Crljen o dogodkih 10. maja:

„Besedilo za naš prosti odhod je določalo umik iz Celja proti Frankolovemu. To ni bila Gabinčeva osebna odločitev, marveč partizanskega vojaškega poveljstva. Partizansko poveljstvo je ta umik predvidevalo - obkrožiti hrvaške čete v prelazih med Zrečami in ožino med bregovi. Tu so Nemci pobesili nad sto zavednih Slovencev kot maščevanje za umor nemškega načelnika v Celju Dorfmeistra.

Hrvaški batljoni niso nasledli partizanskim vabam in se začeli umikati po Mislinjski dolini in hribih. Na pohodu so dvakrat prebili nemške umikajoče čete. Na umiku proti Dravogradu in Slovenjgradcu so naleteli na kozaško divizijo. Kozaški častniki so prišli na razgovore v hrvaško poveljstvo. Po njihovih podatkih smo zvedeli, da se v Dravogradu nahajajo Bolgari pod poveljstvom sovjetskega maršala Tolbuina. Bolgarski general Atanasov je bil s hrvaškimi častniki odkrit. Dejal jim je: „Vsi smo pod poveljstvom rdeče armade in na vshodni fronti se je odločila usoda sveta in Jugoslavije.

Crljen podrobno opisuje srečanje hrvaških višjih častnikov s poveljniki angleške zasedbene sile. Poveljstvo je bilo nastanjeno v graščini ne daleč od Pliberka. Množica polkov in civilnega osebja se je plegla po livadah na pliberškem polju. Naslednje jutro je na pobudo ameriškega vojaka hrvaškega porekla, sprejel hrvaško zastopstvo general Scott. Razgovor je bil kratek, vojaški. Vse bolje jasen, kot odgovor celovškega angleškega poveljstva zastopnikom Slovenske narodne vojske. Ko je general Herencič prosil Scotta, da angleška vojska zaščiti hrvaško vojsko in civile, mu je Scott odgovoril:

„Po zavezniških predpisih se morajo predati vse neprijateljske edinice tistim zavezniškim silam, proti katerim so se borile“. General Herencič je odgovoril: „Za nas so partizani razbojniške tolpe“. Scott se je vznemiril in dejal: „Oni so naši zavezniki“.

Crljen je vztrajal, prosil za besedo in nadaljeval: „Mi vemo, da med

zavezniki obstajajo različna tolmačenja o izročanju vojske. Pri nas pa ni samo vprašanje vojakov in častnikov, marveč o množici civilnega prebivalstva, ki je prostovoljno zapustilo domovino, da bi se kot politični emigranti izselili v inozemstvo. Običaj vseh kulturnih narodov je, da sprejemajo politične begunce. To zaščito pričakujemo od ZDA in Anglije. Herenčič je dodal: „Problem je političen. Gre za narod, ki beži pred komunizmom“.

Anglež je trdo odbil: „Jaz imam precizne naloge generala Aleksandra in on g. Churchila.“

Razgovor se je razgrel in Scott je povabil prisotne v večjo sobo. Tu je bil že Milan Basta, Srbin iz Like, politični komisar. Takoj je prevzel besedo in dejal: „Ko se vrnete v taborišče, morate takoj izobesiti bele zastave in v eni uri izvršiti organizirano predajo cele vojske. Žene in otroci se bodo vrnili v svoje hiše, vojaki gredo v ujetništvo, častniki pa z našim spremstvom pred vojaško sodišče v Maribor“.

Nekateri častniki in vojaki so domnevali, da bi poslali na angleško poveljstvo domobransko skupino brez ustašev. Domobranski general Tomašević je izrekel mnenje, da se ustaški oficirji ne morejo predati, ker je njihova usoda zapečateni. Mi drugi - domobranci, smo bili le profesionalni vojaki - nepolitični - in nas ščiti mednarodno pravo.

Prva knjiga o pliberški hrvaški žaloigri je podrobno popisala grozne dni žrtev, ki so jih partizani pobili na Teznem, pri Črnem grobu in v kočevskih gozdovih. Hrvaški narod je v revoluciji in po partizanski zmagi skoro izkrvavel. Danes ima hrvatski narod svojo svobodno državo. V bojih za svobodo in samostojnost je imel 100 tisoč ranjenih, združuje 4 in pol milijona Hrvatov.

Število Hrvatov v svetu je izredno veliko. Dr. Site Čorič, ki že desetletja spremlja življenje hrvaških izseljencev, trdi, da danes živi izven domovine 4 in pol milijona hrvaških izseljencev. Po njegovi izjavi - na žalost - je le 10% izseljencev povezanih z domovino HR. V Švici, kjer živi okrog 100 tisoč Hrvatov, je le 10% delovno povezano s katoliškimi organizacijami. Od pol milijona v Nemčiji se hrvaško udeleži le 50 tisoč hrvaških rojakov.

Pomembna je Čoričeva ugotovitev, da je dalo finančno podporo Hrvatski okrog 15% hrvaških izseljencev. Ta podpora je mnogo pripomogla v dramatičnih dneh hrvaške osamosvojitve. Hvalevredna počastitev pliberških žrtev!

-erne

ŠTIRJE MESECI V RAJU

V roke mi je prišla knjiga po dolгих letih njenega izida, katere španski naslov se glasi: **Cuatro meses en el paraíso**. Njen autor je Hrvat Željko Dučmelič — nacionalist in študent zagrebške univerze, pozneje pa ustaški častnik.

Angleške okupacijske oblasti v Avstriji, so ga sredi maja 1945 izročile titovim partizanom. Prve mesece zaporov je z neko skupino Hrvatov prebil v bližini Maribora (Tezmem). V nevarnosti za življenje, je spremenil svoje ime in priimek. Odslej naprej mu je bilo ime Veljko, pisal pa se je Dučilinič — hrvaški domobran. V času njegovega bivanja v tem kraju, se spominja regljanja strojnic, ki so v tistih majskih nočeh neusmiljeno kosile njegove rojake.

Po nekaj mesecih so bili Dučmelič in njegovi sotrpini odpeljani v Zagreb, od tam pa v taborišče Čemernico na Kordunu. Avgusta istega leta, mu je Titova amnestija odprla vrata v „svobodo“. Napotil se je v Karlovac na dom svoje žene, katera je bila s civilisti tudi vrnjena, a so jo iz Slovenije že preje izpustili domov. Zavedajoč se nevarnosti, mu je žena Zora predlagala pobeg preko Slovenije v Trst. Preko zvez, ki sta jih navezala med prijatelji, sta v Zagrebu s komaj dva meseca staro hčerkico Željko sedla na vlak in srečno prispela v Ljubljano, od tam pa mimo stroge kontrole v Postojni končno dospela v Trst.

Ni moj namen ocenjevati Dučmeličeve knjige, ker je njena vsebina podobna odiseji tam in takrat. Komentirati hočem le nekaj odstavkov, ki utegnejo zanimati slovenskega bralca. Dučmelič je uspel opisati v zelo zgoščeni obliki burno zgodovino Hrvatov vse od naseljitve na teritoriju današnje Hrvaške, pa do današnje dobe. Ker je knjigo napisal za špansko govoreče, je samo po sebi razumljivo, da njen avtor skuša predstaviti Hrvate v čim lepši luči — tu in tam pretirano.

Dučmelič zapiše, da so Hrvati pred svojim pokristjanjenjem v 7. stoletju, živeli na tem teritoriju kot divja človeška skupnost. Potem pa so postali miroljubni — civilizirani ljudje. Prisegli so tedaj apostolu sv. Petru, da se bodo srčno borili za svojo zemljo, ako bodo napadeni od zunaj in da ne bodo nikoli napadali svojih sosedov in se nikoli prilaščali njihovega ozemlja. Če je temu resnično tako, bodo morali Dučmelič in njegovi Hrvati priznati, da so prelomili svojo prisego sv. Petru. Prav z

njimi imamo Slovenci vedno nemalo težav na skupnih mejah. Ni Hrvatom zadosti lepa in obširna jadranska obala. Polastiti se hočejo z blagoslovom svojih italijanskih partnerjev, še tistih skromnih 40 km slovenske obale, katera predstavlja za nas življensko važno okno v svet.

Nisem prepričan, da bi morali Slovenci jemati Hrvate za vzgled, ker smo na splošno v kontekstu evropskih narodov boljše zapisani, kot naši sosedje Hrvati. Vendar bi jih morali posnemati v nekaterih dobrih lastnostih, katere označujejo Hrvate. Hrvati zelo spoštujejo svoje narodne simbole, kot npr. himno, zastavo in grb. Žal Slovenci nismo gojili naše narodne zavesti v naših šolah. (Z lahkoto so sedanje slovenske oblasti zamenjale slovensko himno, v zastavo vtaknile partizansko triglavko). Vso našo narodno zavest dolgujemo škofu A. M. slomšku in dr. Lambertu Ehrlichu, ter njegovim učencem — stražarjem, kateri so že doma in pozneje v zdomstvu osamljeni, skozi dolga desetletja oznanjali misel o slovenski samostojnosti. Danes jo imamo, bolj kot po lastni zaslugi na račun razpada Jugoslovanske federacije. Vprašanje je, ali jo bomo v bodoče znali ohraniti.

Pred meseci, mi je prijatelj B. R. po telefonu povedal, da Hrvati preko svoje radijske ure v Bs. As. vabijo domov vse svoje rojake, ki so morali zapustiti svojo domovino leta 1945. Take geste slovenska vlada do danes še ni storila. Ko je pred leti skupina slovenskih zdomcev obiskala domovino, so te tam v Ljubljani povabili, naj gredo odkoder so prišli. Kako različni smo ljudje in narodi na tem svetu! Eni vabijo svoje rojake za stalno domov, drugi pa žele, da ti žive čim dalje od njih. Tako obnašanje seveda ne vodi k bratstvu in spravi, o kateri sanja večina poštenih, pa zakaj ne —naivnih zdomcev po svetu.

Nace Frančič

ZASUTA USTA

Zasutih ust nič ne more prešteti. Število teh gre v desttisoče po že končani drugi svetovni vojni. Zasuta usta ne morejo govoriti, le nemo pričajo o brezumnem sovraštvu, ki je tedaj divjalo v naši Sloveniji.

Avgusta 45 leta so amnestiranim zapornikom v Teharjah zapovedali

molčati o vsem, kar so videli ter slišali, če ne... Tako tudi usta živih, bolje napolživih, niso smela govoriti. Skozi dolga leta materam ni bilo dovoljeno vprašati, kje so njih sinovi, ne ženam, kje so njih možje. A, če se je kljub prepovedi našla katera junakinja, so jo odvedli v zapor, ali jo proglasili za noro osebo.

Režim je izvajal neomejeno oblast nad narodom. Izmisлил si je vsa mogoča sredstva, da bi onemogočil ljudi katere je imel na piki. Tako npr. režim ni dovolil vpisati se na univerzo mladim študentom, ki so nosili med vojno in revolucijo domobransko uniformo, in celo naša dekleta niso smela léta po vojni na univerzo. Tudi na srednjih šolah (gimnazijah) so oblasti onemogočale študentom normalen obisk. Pred dolgimi leti smo v zdomstvu zvedeli, da so študentom novomeške gimnazije Cvetku Juraku (bratu zdomskega duhovnika Jožeta Juraka), podtaknili tisk protiljudske vsebine, češ, da jo je hotel razdeliti med študirajočo mladino. Kakor med revolucijo. so krajevni terenci še leta po vojni opozovali obnašanje ljudi, ter te ovajali ljudski oblasti. Čestokrat se je zgodilo, da so osebo s protikomunistično preteklostjo, brez pravega vzroka zaprli za teden ali dva, ter jo potem iz zapora izpustili.

Zakaj so tako ravnali? Očitno zato, da bi dotično osebo opomnili, da ni svobodna, da mora živeti v strahu, pohlevno — kot ovca. Zanimivo je dejstvo, da so prav levičarji bili takrat in danes med prvimi, ki obešajo na veliki zvon človekove pravice, češ, da so te teptane v kapitalističnih dežalah, oni pa jih spoštujejo in branijo.

Maja 46. leta se je vaška mladina zbrala ob kapelici (šmarnice), zapeli smo tudi pesem: „Zmagala si Kraljica slavna“. V bližini kapelice se je sprehajal ravno tedaj častnik JLA, ki nas je po končani pesmi takole nagovoril: „Zmagali smo mi, Kraljica Marija pa gnije nekje v Londonu“. Njegovih besed mladi tedaj nismo razumeli. Nihče ni vedel nič o usodi Jugoslovanske družine, na katero je seveda cilj al dotični častnik.

Tu in tam se je nam ljudem pod bičem nudila prilika za smeh na račun ljudske oblasti. Ta je odločila, da morajo kmetje izročiti obvezno oddajo poljskih pridelkov, kot npr. žito, krompir itd. na določenem mestu. Na srečo je bil občinski uradnik pismen mož, tako nam ni bilo treba dolgo čakati na potrdilo oddanega. Na dvorišču se je pojavila z vrečo krompirja tudi M.M., katero smo poznali po njeni jezičnosti in ostrem humorju. Ogorčena je iztovorila z voza tisto vrečo in v čisti šentjernejščini glasno izrekla tole: „Nu včasih sa rjekel de farška besaga nej nikul pouna, titova

pa še dna nema". Vsi na dvorišču smo njene besede odobraval in Mico nagradili z gromkim smehom, akoravno je bil v tistih časih smeh prepovedan. Vaške kronike je kaj dosti iz časov ljudske oblasti. Preiti želim v sedanje čase, ko se Slovenci počasi osvobajamo železnega jopiča, v katerem smo bili uklenjeni pol stoletja.

V „Sobotnem branju“ 9. septembru 1996, Jože Hubad predstavlja slovenskim bralcem svojo knjigo „K slovenski istovetnosti“ takole: „Tu je končno knjiga, ki mi je ležala na srcu že dolgo pred zlomon komunizma. Ležala mi je toliko teže, kolikor mi je po letu 1990 postajalo jasneje, da z našo demokracijo ali vsaj z našo „glasnostjo“ nekaj ni v redu.

Hubad verjetno spada med ljudi povojnih generacij, in če je temu tako, potem je njegova knjiga dragocenejša. Hubad razvija svoje misli jasno in prepričljivo, kakor je razvidno iz odstavkov, izmed katerih citiram sledeče: „Ugotoviti pa sem moral, da na odru naše „glasnosti“, visi še mnogo črnih zaves ali kulis z naslikanimi lažnimi prizori“ in nadaljuje: „Svoje iztovetnosti pa se ne bomo zavedali, če si bomo še nadalje pustili jemati pogum, da pristopimo k jasni in pravični analizi slovenskega protikomunističnega odpora, kot enega najpomembnejših dogodkov naše zgodovine. Svojemu narodu želim svetlo prihodnost. Prav ta želja, pa tudi dolžnost priznanja visoke zasluge in dolžnost zahvale vsem slovenskim protikomunističnim borcem takrat in danes, sta mi narekovala mojo knjigo. Prav tem Slovenkam in Slovencem posvečam svoje delo.“

Želim, da bi Hubadova knjiga čimprej zajela bralce v Sloveniji in v svetu. Z veseljem in hvaležnostjo jo bomo brali!

Žal moram priznati, da so tudi na odru slovenskega zdomstva precej dolgo visele črne kulise ali zaves. Uradno zgodovinopisje se je trudilo (zaman), da bi naš protikomunistični odpor predstavilo slovenskim zdomcem, kot strankarsko—političnega, kakršen je bil vse do padca Grčaric in Turjaka. Tega pa je jeseni 43. leta zamenjal vseslovenski, to je nadstrankarski protikomunističen odpor, katerega je zastopalo slovensko domobranstvo in njegov ustanovitelj gen. Leon Rupnik. To vseslovensko domobranstvo, slovenski protikomunistični borci—zbrani v organizaciji „Tabor“, častno branimo že 34 let spomin na borce za Boga, narod in slovensko domovino, katera jim bo v analih krvave zgodovine odločila častno mesto.

N.F.

AIF, OF, NOB itd.

— Lažni obrazi

Nič edinstvenega, nič novega

Proti evropskim državam, predvsem pa proti državam zahodne Evrope, je bivša Sovjetska zveza vodila politiko na dveh nivojih, najprej normalne diplomatske odnošanje na javnem nivoju, nato pa tudi podtalne odnošanje, katerih namen je bil rušiti obstoječi politični sistem s podpiranjem komunističnih partij in s pripravljanjem na eventuelno komunistično revolucijo čemur so navadno rekli proletarska revolucija, ki bi nato vodila v prevzem oblasti po komunistih in v diktaturo proletariata.

V času Kominterne je vse aktivnosti komunističnih partij po svetu vodil OMS (Otdjel Medžunarodnoj Svjazi) pod strogim nadzorstvom GPU, poznejši KGB, torej, tajna policija. V Sloveniji je to bila OZNA.

Walter Krivicki, šef sovjetske vojaške vohunske mreže v zapadni Evropi, ki je od te funkcije pobegnil v Združene države, je napisal knjigo z naslovom „*Bil sem Stalinov agent*.“ V tej knjigi opisuje podrobnosti Kominterne. Knjiga je izšla v Angliji leta 1939. Doživela je pa tudi več ponatisov, s spremenjenim naslovom „*V Stalinski tajni službi*“ Najkasnejši ponatis je iz leta 1985 in ga je izdala ameriška založba University Publications of America. V slednji je nekaj korekture prejšnjih ponatisov in nekaj dodatkov.

Ustavil bi se rad pri takoiimenovanih pomožnih organizacijah, ki so jih komunistične partije posvetu ustanavljale, da so prikrile njihovo dejansko podtalno aktivnost. Krivicki jih pravilno opiše, da so se predstavljale z lažnim obrazom. Bile so torej vse le krinke. Na strani 70 jih nekatere tudi našteje, med drugimi LIGA ZA MIR IN DEMOKRACIJO, MEDNARODNA DELAVSKA OBRAMBA, MEDNARODNA POMOČ DELAVCEV in PISATELJI SOVJETSKE ZVEZE. Nemška partija jih je imela kar cel roj. V zvezi špansko državljansko vojno omenja tudi PRIJATELJE REPUBLIKANSKE ŠPANJE in MEDNARODNO RDEČO POMOČ.

Slovenski bratomorilci so pa na isti osnovi in na isti način ustanovili ANTIIMPERIALISTIČNO FRONTO (AIF — te antiimperialistične organizacije so bile naperjene predvsem proti demokracijam kot proti

Franciji, Angliji in Združenimi državami) (aprila 1941), OSVOBODILNO FRONTO (OF — ta je bila ustanovljena potem ko je Hitler napadel Sovjetsko zvezo dne 22. junija 1941) (julija 1941) in, seveda, tudi razvpito NARODNO OSVOBODILNO BORBO (NOB) (julija / avgusta 1941, fikcija katero Kučan praznuje kot Dan vstaje). Takrat so partizani napadli tri slovenske policiste, seveda nič zato, če med njimi ni bilo ne Nemcev, ne Italijanov in ne Madžarov, torej nobenega okupatorja. V tem je pa, seveda, tudi jedro resnice, bratomorilci so lagali celo svojim ljudem in jim niso povedali o dejanskem katastrofalnem stanju v Sovjetski zvezi. (Krivicki opisuje slučaj svojega kolega, ki je rekel, da je prvič videl pomarančo šele na Danskem.) Šef OZNE Maček je na to odgovoril. „Če bi jim pa povedali, kako je v Sovjetski zvezi, ne bi pa nobeden hotel iti z nami.“ Komunistem je, torej, ena sama ukana od začetka do konca. Zinovjev je upodobil komunistem kot dve podgani, ki druga drugo davita za vrat.

Bratomorilci niso zato ničesar edinstvenega izumili. Posnemali so druge partije po svetu, kakor „afne“ v kletkah. Kakor vse druge take pomožne aktivnosti, je imela tudi NOB lažen obraz. Dandanašnje sklicevanje na NOB in z istočasnim zamolčanjem krvave revolucije je poskus, da bi bratomorilski zločini ostali zgodovinsko nepoznani, kar pa je nemogoče. Imamo dovolj še živih prič. Končno moram tudi dodati, da so bratomorilci enkrat celo povedali resnico. Ob prelomu s Stalinom leta 1948, jih je le-ta obtožil sodelovanja s protikomunisti v NOB. Mislim, da je bil Kidrič, ki je javno odgovoril Stalinu, da je bila NOB le krinka, torej ena od organizacij z lažnim obrazom s katero so skušali in, na žalost, tudi uspeli prepričati vsaj nekaj Slovencev o svoji iskrenosti (Vse to je bilo objavljeno v bratomorilskih časopisih v tistem času, Ljudska pravica in Slovenski poročevalec. Škoda, da nimam dostopa do arhiva teh tedanjih publikacij. Ljubo Sirc o tem piše v svojih spominih objavljenih v več Zbornikih Svobodne Slovenije.). Kocbek in Jakac sta kasneje rohnela nad to lažjo, toda to je bilo le zvonjenje po toči. Bučar pa še vedno pri tem vztraja in povzdiguje NOB v oblake, ne glede na to kaj je rekel Kidrič ali pa že zdavnaj pred njim Krivicki. Če je Bučar doktoriral, bi človek pričakoval, da zna vsaj brati.

Ne morem pozabiti Kocbekove „Listine“. V njej piše, da „mu je marksizem bližji kot komunistom.“ Kaj takega od intelektualca ne morem razumeti. Marksizem je v sebi kontradikcija. To razume in prizna celo Bučar. Da pa tega Kocbek ni razumel, pa moram podvomiti v njegove razumske sposobnosti. No, tako so govorili in pisali takratni slovenski pametnjakoviči.

Hitlerjanska in Sovjetska taborišča — oboja so bila uničevalna

Lahko primerjamo hitlerjanska taborišča s sovjetskimi? Tako je naslovil svoj esej leta 1950 Julij Margolin, cionistični Jud, ki je leta 1939 obiskal svoje rojstno mesto na Poljskem, od koder se je kot prepričan cionist, to je bojevnik za judovsko državo, bil prej izselil v Izrael. Njegovo rojstvo mesto je leta 1939 pripadalo ozemlju, ki ga je po paktu Hitler — Stalin (28.8.1939) zasedla sovjetska vojska. Sovjetska policija pa je Margolina kmalu zaprla. Bil je nato obsojen na šest let taborišča, češ da je „socialno nevaren element“.

Zanimivo je, da je Margolin svoj esej napisal l. 1950, ko je poteklo šele pet let od konca 2. svetovne vojne. Slavist in zgodovinar Vittorio Strada, ki je avtorja pred nekaj dnevi predstavil italijanski kulturni javnosti, pravi, da je Margolin tedaj dobro vedel, kako „predstavniki mednarodnega komunizma naravnost podivjajo, če slišijo besedi *rdeči fašizem*“. Kot prepričan liberalni demokrat je Margolin prav tako dobro vedel, ker da obstaja med njima „bratsko sovraštvo, sovraštvo med sosedi, ki izhaja iz podobnosti ciljev in iz rivalstva duhovnost sorodnih ljudi.“ „Fašizem in komunizem sta varianti totalitarnega režima, ki zanika svobodo in človekovo dostojanstvo. Nujno medsebojno sovraštvo je konkurenče narave“.

„Tudi za Juda, torej človeka, ki je najbolj trpel v nacističnih taboriščih, je danes — piše Margolin pet let po koncu vojne — ugasla peč v Auschwitzu, manj grozljiva kot sovjetska taborišča, ki jih dnevno polnijo z novimi množicami sužnjev in ki so zato slabša in nevarnejša od Dachaua. To taborišče danes razkazujejo radovednežem in ga imajo za spomenik poraza fašizma in zmage demokracije“.

Margolin očita „napredni“ antifašistični ideologiji — ta pa je nekaj povsem drugega od antifašizma, to je boja proti zgodovinskemu fašizmu — ker prvi noče videti, da so bili ritmi in metode pobijanja drugačni, toda rezultati kažejo na strašno sorodnost: na smrt milijonov ljudi, katerih življenja naj bi bila nezdržljiva z obstoječim režimom“.

Katera pa je glavna razlika med obema totalitarizmoma?“ Hitlerizem je pomenil — pravi Margolin — odkrit izziv za družino evropskih narodov, za njihovo stoletno dediščino, tradicijo svobode in humanizma. hitlerizem ni nikdar prikrival tolovajske narave in ni v tej zvezi nikogar varal. Bil je torej vidna in gotova nevarnost“. „Drugačna pa je zadeva s sovjetskim komunističnim sistemom: ta je bil nevidna in skrivna nevarnost, ki je evropska družba ni pokazala, čeprav so mikrobi te grozne bolezni že proniknili v notranjost njene kulture“. Lažje se je bilo rešiti iz hitlerizma, čeprav za ceno dolgotrajne vojne, kot iz „sistema taborišč, ki se skriva pod masko demokratične frazeologije, socialističnih gesel in velike zastave, na kateri je napisal *mir* in katerega duh je tembolj nevaren, kolikor je bolj iskren“.

Za vsakega posameznega Juda so bila hitlerjanska taborišča — piše Margolin — neskončno strahotnejša kot sovjetska. Toda za judovski narod je bil hitlerizem nevihta, ki je ob svojem nastanku uničila tretjino vsega naroda, a ga ni zlomila in ni preprečila obnove judovske države. Če pa bi v svetu določila svoje zakone, bi iz judovskega naroda naredila to, kar so že naredila in še delujejo znotraj Sovjetske zveze: judovskemu narodu bi iztrgala živo dušo“.

Poteklo je skoraj pol stoletja od časa, ko je ta poljski Jud napisal svoj esej. Sovjetski sistem je medtem prenehal obstajati, avtorjeva jasna in zavzeta analiza pa je še danes veljavna in omogoča, da se lahko lotimo kritičnega zgodovinskega soočanja med obema totalitarnima sistemoma, pravi na koncu svoje predstavitve Vittorio Strada.

Julij Margolin je umrl v Tel Avivu l. 1971.

D.L.

+ Dr. Ivan Prijatelj

Naš največji slovenski pesnik France Prešeren, ki je poznal v globino človeka in njegovo tragiko, nam je v sonetu nesreče Memento mori zapel: „Dolgost življenja našega je kratka. Kaj znancev je zasula že lopata. Odprta noč in dan so groba vrata, al dneva ne pove nobena pratka.“

Pokojnega Ivana sem spoznal na delu pred več kot 40. leti. Njegova pojoča slovenščina ga je razodevala Dolenjcem. Kmalu po najinem prvem srečanju sva postala dobra prijatelja, to tembolj, ker sem mu izrazil željo, da bi rad dokončal srednjo šolo. Odslej naprej je Ivan postal moj mentor.

Ivan je živel v Argentini sam. Sam je tudi prebredel morje težav, kar je značilno za političnega zdomca. Bil je Ivan zelo nadarjen in marljiv študent medicine, katero je uspešno končal med prvimi novimi emigranti.

Ivan je bil praktičen človek in dober gospodar. Kupil je hišo in jo preuredil po svojem okusu. Od nekdaj je bil navdušen nad gradbeništvom. Po značaju je bil šaljivec, podpornik slovenskih knjig, naročnik „Sija slovenske svobode“, „Tabora“, „Smeri v slovensko državo“, „Slovenske države“, „Duhovnega življenja“, in del SKA. Bil je med prvimi naročniki revije „Slov. pot“. Večkrat je prebral Jurčičevo trilogijo „Skozi luči in sence“. Pri prijateljskem pogovoru mi je dejal: „Slovenci moramo posegati po velikih tekstih, iz katerih je mogoče globlje spoznati našo preteklost in polpreteklost... Le tako se bomo zmogli osvoboditi naše kulturne, politične in gospodarske utesnjenosti“.

Ivan, zadnji član pokončne Prijateljeve družine iz Sv. Gregorja na Dolenjskem, je umrl 9.2.1997

Dragi Ivan! Zahrbtna bolezen Te je prezgodaj iztrgala iz naše slovenske skupnosti. Trdno si veroval v svojega Stvarnika, ki bo Tvoj dober plačnik.

Sorodnici ge. Rajerjevi in gospema hčerkama izražamo naše sožalje in zahvalo za nesebično pomoč hudo bolnemu Ivanu.

„Z hizopom ga pokropi Gospod in sprejmi prijatelja Ivana v svoje kraljestvo“.

Prof. Nace Francič.

Prejeli smo...

In naši spomeniki

Ob menjavi ministra za kulturo se je vnela razprava o primernosti spomenikov našim revolucionarjem iz petdesetih let.

Sicer pa pogledjmo Karla Velikega, ki je bil za božič leta 800 kronan za rimskega cesarja. Bremenil ga iztrebljanje celinskih Saksov poleg velike množice „manjvrednih“ Zahodnih Slovanov. Bral sem tudi, da je bil štirikrat legitimno poročen in proglašen za svetnika. Toda kljub temu, da je bil „vojni zločinec“ velikega formata, je šel v zgodovino čaščen in spoštovan; saj je bil politično enkratno uspešen, saj je združil Zahodno Evropo in ji pribojeval še Srednjo in del Vzhodne. Pred njim so to uspešno opravili le Rimljani. Za njim sta isto storila Napoleon Veliki in Hitler, a oba sta bila še za življenja poražena. Tudi današnje EZ sta de Gaule in Adenauer začela graditi po vzorcu Karla Velikega in narodi Vzhodne Evropske (prisilno) moledujejo za vstop vanjo. Če jim bo usoda bolj naklonjena kot po vstopu v cesarstvo Karla Velikega — predstopnja je bila že Krst pei Savici — bodo videli zanamci.

Finci so zvesti svoji zgodovini in v Helsinkih je ulica in spomenik ruskega carja Aleksandra in ruskega generala, finskega državljana švedskega porekla maršala Manerheima. Z enako logiko bi lahko krasili Ljubljano spomeniki cesarjev Marije Terezije, Jožefa II., Franca Jožefa, kraljev Petra in Aleksandra.

Čas bi bil tudi, da se naredijo po krivem obsojenim in pobitim, kot so prof. matematike, poslanec Slovenske ljudske stranke, poveljnik slovenskih četnikov polkovnik Mirko Bitenc; docent dr. sc. Nagode, dipl. inž. metalurgije (nečak najbolj znanega slov. pediatra prof. dr. Drča); graditelj Rupnikove linije proti Nemcem in Italijanom, general Leo Rupnik itd.

Imena po krivem na smrt obsojenih komunistov, žrtev dahavskih procesov in Golega otoka naj naštejejo pripadniki Združene liste oziroma tisti, ki so bili pred „demokracijo“ člani KP.

In ta znamenja naj bi postavila pred sodno palačo v opomin mladim pravnikom, tako da bi morda izrek pokojnega akademika profesorja mednarodnega prava dr. Stojana Cigoja, da bi se bal priti pri nas pred sodišče, vsaj malo omilili.

A. PAULIN, LJUBLJANA
(„Slovenec“)

BALKAN — DANES IN JUTRI

K članku pod gornjim naslovom si kot Hrvat, poročen s Slovenko, dovoljujem izpopolniti trditve Vašega odličnega komentatorja o svetovnih dogodkih. Časnikar g. Slavko Skoberne je mnenja, da smo Hrvati oz. Republika Hrvatska „z državljansko vojno pridobili le Hrvati“.

Več notranjih in zunanjih dejstev je prisililo RH, da se je odločila za vojaški napad (Maslenica) in izsilila Srbe iz Krajine. Srbi so vztrajno zasledovali doseči Jadran, zato so večkrat napadli Split, Dubrovnik, Šibenik, Karlovac in Zadar. Hrvaške oblasti so očitale UNPROFOR-u neizpolnitev načelnih objektov o razorožitvi srbskih vojaških skupin. Načrt Vance - lord Owen je propadel, ker sta se Alija Izetbegović in R. Karadžić uprla podpisati premirje z načelnimi razlikami. Nova Clintonova administracija se je končno odločila poseči na Balkanu s svojim jasnim načrtom. Z letalskimi nastopi iz Italije je kmalu spremenila vojaško stanje na Balkanu. Prezident ZDA Clinton in njegova izjava, da „srbska nasilja presegajo nacističnemu holokaustu“, je v veliki meri podprla mišljenje hrvaškega naroda in vlade, da so se odločili za boj. Srbi še do danes niso izpraznili Vshodnje Slavonije in Baranje.

Kar so Hrvati dosegli, so s krvjo in velikimi žrtvami.

Položaj v HR je bil kritičen. Je še danes. Ima gospodarske težave, ki jih je pozročilo 45 letno izrabljanje v času komunistične vlade in še bolj triletna državljanska vojna. Vlada je morala pomagati 252.450 Hrvatoma s porušenimi hišami in sprejeti 354.035 bosanskih beguncev in 31.449 iz Srbije, Vojvodine in Kosovega. Hrvaška mora tako skrbeti za 638.742 beguncev in le s 4.700.000 prebivalci. Trditev, da so Hrvati največ pridobili v državljanski vojni, je pomanjkljiva.

M. L.

O vrnitvi carske družine v Rusijo

Svetovni časopisi posvečujejo zadnje čase veliko pozornost novicam ruskega tednika „Ogonjok“ o vrnitvi carske Romanove družine v Rusijo. Carska Romanova družina je vladala v Rusiji od leta 1613 do julija 1918, ko so sovjetski boljševiki ubili zadnjega vladarja Nikolaja II s celo družino. „Ogonjok“ napoveduje vrnitev kneza Jurija Mihajloviča z njegovo materjo kneginjo Marijo Valentinovo in staro mamo Leonido Georgevno.

Vlada je pred nedavnim družini priznala bivanje v ugodni dači blizu Moskve. 15 letni knez Jurij obiskuje angleško šolo v Madridu in želi končati akademijo v Petrogradu. Prihodnje leto bo star 16 let in bi po stari ruski ustavi bil kronani car.

Vesti o vrnitvi so se razširile že leta 1993, ko se je kneginja Marija s sinom zadržala v Rusiji dva meseca.

Igor Čabais, profesor filozofije in brat kremeljskega štabnega poveljnika Anatolija je pred nedavnim izjavil: „Če se car vrne, bi lahko postal nosilec ideje ruske skupnosti in idealen reprezentant nove Rusije. „Ogonjok“ dostavlja še več: „pomenil bi nadaljevanje ruske tradicije“.

Jurij je vnuk kneza Vladimira Kyriloviča, sina Kyrila Vladimiroviča, vnuk carja Aleksandra II.

Odmevi iz domovinskega tiska

Prevara... je naslov premišljevanja ugledne časnikarke Vide Kocjan. Med drugim pravi: „Zasedba ministerskih mest čedalje jasno kaže, da si želi Združena lista podrediti vsa vojaškostrateško pomembna ministerstva in s tem nadzor nad državo v morebitnih izrednih razmerah. Nova vlada želi vladati mimo volje ljudstva, saj so stranke slovenske pomladi na zadnjih državnozborskih volitvah dobile kar 15 tisoč glasov več kot stranke, ki si želijo oblasti za vsako ceno. Število glasov bi bilo bistveno večje, če bi volivci v tujini lahko volili tako, kot volijo v vseh demokratičnih, urejenih državah. Kaže tudi na dejstvo, da si stranke kontinuitete, ki jih

vodi slovenski predsednik, bolj kot v Nato in Evropsko zvezo želijo nazaj na Balkan“.

„Civilna družba“ je naslovila vsem državljanom naslednji oklic: „Slovenija dobiva vlado, ki nima podlage ne v volilnem izidu ne v naklonjenosti javnega mnenja. Po prvih odmevih pa ne bo deležna niti mednarodne podpore. Če bomo spremljali potrjevanje vlade, ki je s prevaro in politično korupcijo prišla na oblast, bomo sprejeli politiko in kulturo, ki nam je tuja. Slovenska zgodovina ne sme biti zgodovina kontinuitete - od komunističnega terorja in pokolov do kraj javne lastnine in politične korupcije“.

Mandater nima občutka, kaj se v Sloveniji spodobi in kaj ne“, je izjavil Doktor Jože Pučnik. „Odkrito povem, da je vlada zanič. Tako je sklepal sporazume, na katere je bil pri sestavljanju vlade tudi vezan.

Predsednik države je kot oseba in kot politik tesno povezan z določenim krogom in določenimi političnimi silami v Sloveniji, kot so ZLSD, LDS in vsi, ki zastopajo to politično alternativo. To se ne bo nič spremenilo. Volitve za predsednika postavljajo pred stranke pomladi nov izziv. Zdajšnji položaj je slab, to pa pomeni, da moramo strniti vrste in storiti vse, da bomo po legitimni poti skladno s slovensko ustavo ustrezno spremenili razmere političnih sil, in sicer tako izrazito, da ga niti takšne politične goljufije, kot smo jim priče po zadnjih volitvah, ne bodo mogle spremeniti. Prepričan sem, da je srednjeročno to Sloveniji zagotovljeno“.

Doslej je zgodovina pokazala, da niti en sistem, ki ni temeljil na moralnih vrednotah, ni dolgo živel. Sistem, v katerem je edina vrednota denar, bo uspeval tako dolgo, dokler denarja ne zmanjka. Ena temeljnih značilnosti vseh političnih strank je boj za oblast. To je skupna točka vseh ne glede na program, usmeritev ali ideologijo. Toda med njimi obstaja bistvena razlika v tem, ali je oblast cilj ali sredstvo. Prav na tej točki se je zgodila paralizacija oz. razcepljenost slovenskega političnega prostora. Po lanskih volitvah sta se namreč oblikovala dva zelo jasno razpoznavna politična bloka, ki v temelju nista združljiva. V bistvu sta diametralno nasprotna vrednostna sistema. (Boris Tomasič)

Beograjski nadškof - metropolit dr. Franc Perko po rojstvu in duši zaveden Slovenec, je svojstveni predstavnik Katoliške Cerkve v

balkanskem Beogradu. V njegovi nadškofiji je malo katoličanov. Škofijskih duhovnikov je vsega skupaj osem, je devet redovniških duhovnikov - slovenski lazaristi, salezijanci, hrvaški jezuiti in bosanski franšiskani ter nekaj sester usmiljenk. Ko je dr. Perko prišel v Beograd, jih je bilo 213, zdaj jih je le še 39. V cerkvi uporabljajo hrvaščino, na ulici pa srbsščino. Sestre v škofiji vsak dan naredijo čudež. Gredo v trgovino in kupijo hleb, domov pa prinesejo kruh. Dr. Perko delujejo v Srbiji že nad 10 let. Od leta 1955 do 1958 je bil zaprt v Beogradu.

Nadškof je imel lansko leto zanimiv pogovor z Vido Kocjanovo. Pogovor je natisnila „Demokracija“ na dveh straneh. Bistvene so nadškofove besede o zadnjih volitvah in o spravi. Metropolit zatrjuje: „Mislim, da se je na zadnjih volitvah pokazala določena mera politične zrelosti slovenskega naroda. To ocenjujem pozitivno in dobro. Tudi stanje Slovenije na drugih področjih je boljše kot v drugih komunističnih državah. Težave Cerkve na Slovenskem se bodo zdaj reševale hitreje“.

Značilno je nadškofovo mnenje o narodni spravi. „Sam sem za to, da se pogled nas vseh in vseh političnih strank usmeri bolj v prihodnost. To je pomembno, ne pa, da neprestano obračunavamo s preteklostjo. Za neko pravo sožitje in pravo spravo je potrebna objektivna ocena vseh dogodkov v preteklosti in priznanje zelo vidnih stvari, kakor je ta že zloraba KP v narodnoosvobodilnem boju slovenskega naroda“.

Ne preseneča nas nadškofov odgovor Vidi Kocjanovi o stališču ZDA, Nemčije in Anglije, ki da želijo, da vlada v ZRJ levica in komunistična stranka. Tako je rekel: „Njihov interes je, da ostane Sl. Milošević, ki je podpisnik daytonskega sporazuma. Samo njega lahko držijo“.

Dosje in zablude

Neprestano se v občilih ponavljajo laži in enostranske resnice po domobransko, kot sta jih v Pismih bralcev zapisala v Delu 6. januarja gospoda Velikonja in Blatnik. Poveličevanje takih „svojih“ zmag, kot je bila tista, ki so jo domobranci dosegli skupaj z SS na Javorovici, je bedno početje. Bedno zato, ker so zmagovalci poklali vse zajete nasprotnike in se znašali celo nad trupli v boju padlih partizanov.

O tem početju pišejo kot o blesteči zmagi brez primere. Cinično posmehljivo sprašujejo: kakšna vojska neki so bili partizani, ki so se jim v tem boju predali. Če se ob teh zapisanih besedah ne bi spomnil krute usode zajetih borcev NOV, bi se ob tem hvalisanju belih nasmešnil, saj je

splošno znano, kako junaško so se razbežali in poiskali nove „delodajalce“ po kapitulaciji Italije. Ko je tudi Nemčija kapitulirala, so se začeli udingati zaveznikom. Tudi to, vemo, kako se je končalo. Nekateri so imeli pri tem junaškem bežanju več sreče in so se zastavili daleč tam čez veliko lužo.

Gospodje domobranci! Ne zaradi nas in vas, ki smo bili v drugi svetovni vojni na različnih bregovih, temveč za dobro Slovenije in Slovencev, nehaite že enkrat poveličevati vašo zablodelo kolaboracijo in jo opravečati z antikomunizmom, ko ste s kolaboracijo z okupatorji v resnici največ pripomogli k temu, da so komunisti prevzeli vodstvo odpora, v katerem so bili sami v veliki manjšini. Klub temu so dobro organizirali in vodili upor do zmage. Zakaj tega niste storili vi?

Žarko Žbogar

Grajska 18.

Piran

Za resnico gre

Že več ko dve leti in pol se med Slovenci zelo veliko govori o spravi in o odkrivanju medvojnih in povojnih zločinov. Oboje je še vedno na mrtvi točki: do sprave enostavno ne pride, ker komunisti ničesar ne priznajo, brez priznanja, kesanja in poprave narejene škode pa sprave biti ne more. Vedno bolj je jasno, da komunisti sprave nočejo, se je naravnost boje, njihovi „trobentači“ pa kar naprej ženejo tisto zloglasno pesem o pozabljenju in miru, ki naj prinese lepši jutri nam vsem. Namen te igre je: še naprej zavajati narod, da bo še naprej verjel NOB in metal blato na vse, kar se je temu uprlo. Praktično se za domobrance do danes ni storilo nič; uradno so še vedno opljuvani, namesto priznanja za njihovo veliko žrtev, se jih še zmerom drži psovka izdajalstva.

Nič bolj se ne piše „Komisiji za odkrivanje vojnih zločinov, montiranih procesov, kraje imetja in drugih „pridobitev“ revolucije. Po vrstnem redu je zdaj že druga. Prva (Polajnarjeva) v dveh letih obstoja ni napravila nič, ker ni imela nobenih pooblastil, nobene politične moči ali opore, v glavnem pa nobene osebne volje, da sploh kaj naredi. Za drugo, katero vodi dr. Pučnik (to je tisti, ki je razbil Demos), lahko že vnaprej rečemo, da ne bo prišla nikamor: za to je porok sam dr. Pučnik, še bolj pa podpora celega bloka leve, ki je njega postavila proti Polajnarju. Vse je samo pridobivanje časa za odstranjevanje tistih, ki časa

niso spoznali, dokler je bil za to čas. Komu more narod v tej igri verjeti in zaupati?? Nikomur, kdor sodeluje s komunisti! Vsi so zleteli iz iste ga gnezda, vsi znajo iskati le sebe, vsi pojejo isto pesem, narod pa je na slabšem ko prej. Za ceno svojih stolčkov so narod prodali in ga opeharili še za tisto, česar jim svojih komunizem v vsej svoji hudobiji vseh 50 let ni mogel vzeti — upanje. Zelo očito je, da te vrste komisije (prav tako tudi vlada) teh problemov ne rešijo, ker največ časa porabijo za **prikrievanje komunističnih zločinov**. Edino, kar je do zdaj pozitivno, je odkrivanje spominskih plošč po župnijah, pa še tu je veliko odvisno od raznih župnikov. Ti mrtvi kamni zelo glasno govorijo o resnici komunistične revolucije, OF in NOB. To bo ostalo, če ne na pokopališčih, pa gotovo v srcih slovenskih ljudi. Prepozno je, da bi ta glas še kdo utisal ali ga zasul v brezna, kot so storili z domobranci. Narod hoče zvedeti resnico!

Pri tem pa je važno in nujno, da nekdo zapiše vse, kar je narod (mimo vlade, ki še vedno hodi po starih poteh) po polstoletnem molku še zmožen izluščiti iz prepovedanih spominov. Tu pa smospet pred novimi problemi: v Sloveniji je zdaj precej do neke mere svobodnih časopisov, toda vladni organi dosledno nagajajo vsem, ki odkrivanje in pisanje naše resnične zgodovine jemljejo zares. Tako smo tudi tu v začaranem krogu, resnica ima še vedno zavezane oči. Pa vendar, resnica mora na dan, ker na starih lažeh narod nima bodočnosti.

Ob tej ugotovitvi se je odbor ZDSPB Tabor odločil ustanoviti poseben

SKLAD ZA ODKRIVANJE KOMUNISTIČNIH ZLOČINOV V SLOVENIJI

Iz tega sklada bomo podpirali tiste, ki se trudijo za resnično zgodovino. Vemo, da ste že veliko žrtvovali in darovali, a vseeno se še enkrat obračamo na vse, ki vam je mar zmaga resnice.

Svoje darove pošiljate na ime: Tone Štih, 20 Rufford Rd, Etobicoke, Ont. M8W 4V6

Za glavni odbor društva Tabor

Florjan Slak, tajnik

Jakob Planinšek, preds.

Poboj domobrancev je zločin proti človeštvu

V pozivu, ki ga je podpisalo več kot 24.000 Slovencev, so med drugim tudi zahteve, naj pristojne državne ustanove razveljavijo obsodbe, ki so jih po vojni izrekla sodišča na podlagi revolucionarnih zakonov, omogočijo poravnano moralne in gmotne škode, ki je bila povzročena številnim Slovincem med revolucijo in po njej, in zagotovijo enake socialne in druge pravice vsem žrtvam vojne in revolucije. Naročajo še, naj državni zbor sprejme zakone, ki bodo pretrgali povezavo s prejšnjo totalitarno ureditvijo in odpravili politične, gospodarske in druge privilegije nekdanjih oblastnikov in njihovih naslednikov. Zahtevajo pa tudi, da poboj domobrancev in vseh drugih nasprotnikov v komunističnega totalitarizma razglasijo za zločin proti človeštvu ter priznajo, da je bil slovenski odpor proti komunizmu med drugo svetovno vojno samoobrambno in domoljubno dejanje.

Izdajalci mi?

Skozi dolga desetletja nas zdomce uradno zgodovinopisje še vedno zmerja z žaljivo „izdajalci“, češ, da smo sodelovali ter prisegali zvestobo tujemu okupatorju. Pojem izdajstva so komunisti našemu narodu zelo pristransko razložili. Za komuniste so bili izdajalci vsi tisti, ki niso hoteli sodelovati v okviru Osvobodilne fronte, katero so oni ustanovili in vodili. Izdati pa je mogoče samo somišljenika, prijatelja, ni pa mogoče izdati sovražnika.

Komunisti so bili brezobzirni izzivači zasedbenega sovražnika, saj je ravno zaradi njih izzivalnosti moralo umreti toliko nedolžnih Slovencev. Po cesti, ki pelje iz Kostanjevice na Krki v Novo mesto, se je oktobra 43tega leta pomikala nemška motorizirana kolona. Partizan je iz gozda v bližini prekopa pomeril s puško v kolono, ter ubil nemškega častnika, po tem dejanju pa izginil v globino gozda. Nihče ga ni iskal, a njegovo strahopetno dejanje je stalo življenje 27 nedolžnih civilistov — šentjernejčanov, med katerimi je bil komaj 16 let star Ivan Ban. Po prihodu na oblast so komunisti poimenovali eno izmed cest tega trga „Cesta oktoberskih žrtev“. Ljudem so potem še preko svoje lažne propagande razlagali, da so

bili talci postreljeni po zaslugi domačih izdajalcev, med katere so vključili tudi ime mojega očeta.

Mera našega potrpljenja je tedaj dosegla svoj vrhunec. Neizogibno je dovedla do nujnega odpora proti nasilju, katerega so partizani izvajali nad nezaščiteno prebivalstvo na podeželju. Kdor tega upravičenega upora ne zmore doumeti, najprosi za razsvetljenje razuma Svetega Duha! Domobranci niso bili torej nikakšni izdajalci, ampak pokončni fantje in možje, ki so se postavili po robu zločinskim tolpom Osvobodilne Fronte in NOB.

Njih zverinski pokolj komunisti in njihovi somišljeniki opravičujejo z zlobnim namigom, češ, ako bi oni zmagali, bi ravnali prav tako, kot partizani. Ta trditev je za nas ljudi dobre volje predrzna laž. Prav zagotovo pa je in o tem ni nikakega dvoma o nujnosti, da bi glavne komunistične voditelje postavili pred sodišče, ter jih po zakonu kaznovali s smrtjo za storjene zločine nad nedolžnimi žrtvami. So današnje slovenske oblasti kdaj pomislile, kakšno mnenje more imeti o nas tujec, ko se v sruči Ljubljane znajde pred spomenikoma zloglasnih komunističnih revolucionarjev, kot sta bila Kidrič in Kardelj. Njih prisotnosti, ne dela Slovincem nobene časti, zato jih je potrebno čimprej odstraniti.

Slovani, običajno žrtev zapada.

Slovani smo po našem etničnem značaju smatrani kot dobri, pa zakaj tudi ne — naivni ljudje. Naše gospodarstvo je bilo izrazito poljedelsko in na sploh neurejeno, z nizko proizvodnjo. Tudi naša gospodarska poslopja so bila pomankljiva. Tako npr. razbitega stekla na oknu hleva se ni zamenjalo z novim, marveč se je tisto odprtino enostavno zamašilo s slamo itd. V sklopu slovanskih narodov, so sloveli kot najbolj napredni Čehi, daleč za njimi pa Slovenci.

Zavezniki dobro poznajo slovanski značaj ter ga spretno izrabljajo v svojo korist. Za njih je v naših deželah vse poceni. Poceni je slovansko človeško meso, s katerim so vedno barantali, poceni so zanje tudi naravna bogastva slovanskih dežel. Sredi prejnega stoletja sta Nemca Marx in Engels, v Angliji iznašla marksizem, ki naj bi človestvu omogočil blagostanje in srečo, po katerih ljudje hrepenimo. Marksov nauk so na zapadu spoznali kot škodljivega, zato so ga prav kmalu v začetku tega stoletja naložili na vlak in ga zapeljali v deželo Dostojevskega. Odvrgli so ga tam na smetišče, v trenutku, ko je carska Rusija legala na smrtno

posteljo. Zapad je dosegel svoj namen: Oropal je Rusijo za 100 let njenega gospodarskega in Kulturnega napredka.

Leta 1938 so zapadni kramarji za ceno močno dvomljivega miru v Evropi sramotno prepustili Čehoslovaško nenasitnemu Hitlerju, leta 1939 sobili Poljaki, kakor tolikokrat popreje, velika žrtev Hitlerjeve in Stalinove politike. Uprite se Nemcem, pomagali vam bomo — so iz Londona preko BBC-eja Angleži bodrili Poljake. Uprli so se, in izgubili šest odstotkov svojega prebivalstva. Lagali so Angleži Čehom, lagali Poljakom, lagali Jugoslovanom — lagali so vse in vsem. Brezobzirno so žrtvovali slovanske narode in tako uspeli rešiti sami sebe.

Pa bo menda le resnica, da je zgodovina ona znanost, iz katere se narodi kaj malo nauče. Prehod iz diktature proletariata v demokracijo je dolgotrajen in težak. Daj Bog, da bi ga tolikokrat prevarani in ponižani slovanski narodi zmogli premostiti in zaživeti lepšo in boljšo bodočnost pod svobodnim soncem.

Nace Frančič

Kje so pripravljali revolucijo?

Edinstvena rdeča univerza v zaporih Jugoslavije

Na študijskih dneh v Dragi, je 7. septembra 1996. predaval bivši starosta slovenskih komunistov Milan Apih.

Po poklicu je bil učitelj in sokolski voditelj. V Komunistično Partijo je vstopil maja 1923. Kmalu je bil aretiran in dolgo dobo preživel v zaporih. Po „osvoboditvi“ je zavzemal vodilna mesta do upokojitve. V svojih knjigah „Sredi pušk in bajonetov“ in „Enajsta šola Andreja Klasa“, se je Milan Apih ostro ogradil od stalinizma, pozneje pa tudi od ideoloških sopotnikov. Iz njegovega pričevanja, ki ga je pod maslovom „Po plovi čez rdeče morje“ podal v Dragi posredujemo našim bralcem nekaj odlomkov v informacijo, kje in kako se je na naše stroške šolal kadar morilcev in revolucionarjev za varnimi zidovi... Naj govori živa priča!

Vi veste, da je komunistična partija že v stari Jugoslaviji nastajala tako, da je zaslužila ime komunistična partija, to se pravi, da se je razvila iz socialdemokratskih strank oziroma iz socialističnega delavskega gibanja, da je nastajala skoro istočasno z državo in da je potem bila takoj v začetku

podvržena preganjanju, ki je pripeljalo pravzaprav na tisoče članov skozi zapore. Dotični, ki so šli skozi zapore, so bili v teh zaporih deležni ne le maltretiranja in podobnega, ampak tudi določene doktrine, ki je potem odločilno vplivala na njihovo delo.

Jugoslovanska partija je že na 20. kongresu leta 1920 — prej je bil prvi takoimenovani beograjski kongres leta 1919, potem pa je bil vukovarski — pristopila k Tretji internacionali, ki jo je osnoval Lenin in to priznavajoč v celoti vseh tistih trinajst točk, ki so bile pogoj za sprejem partije v Tretjo internacionalo. Te točke so bile izredno stroge. To je bila popolna boljševizacija partije; na to je bilo treba pristati, se temu zavezati in se zavezati tudi temu, da se bo vse članstvo v tej partiji vzgajalo v tej smeri. Naj povem to, česar doslej ni nihče priznal, oziroma ni nihče omenil v taki zvezi in v takem pomenu, kot je bilo to izvršeno. Ne vem, če to omenja zadnja zgodovina komunistične partije Jugoslavije, ki je izšla šele pred kratkim, nisem je še bral, ker je še nisem dobil v roke, toda prejšnja, ki pa sicer ni tako slaba, saj so v njej sodelovali razmeroma razgledani ljudje, je to prezrla.

Že takrat, leta 1920, je v partiji nastopila opozicija, ki je izdala svoj manifest, s katerim se je ogradila od leninizma. Pojavil se je torej odpor zoper tako kruto ideološko stališče, ki je omejevalo svobodo mišljenja in ki je izločalo vsako individualno stališče, ki bi bilo malo drugačno od skupne linije, ki je bila strogo zarisana. Takrat je bila partija izredno močna, posebno zato, ker je prihajal vpliv iz Sovjetske zveze, iz oktobrske revolucije. Veliko je bilo naših, ki so se vrnili po svetovni vojni kot ujetniki iz Sovjetske Zveze, kjer so se borili že za Rdečo armado, zelo velik je bil vpliv madžarske revolucije, ki se je tudi takrat razplamtela itd., tako da ni bilo to odločeno kar tako, da se pridružimo, da z odprtimi rokami sprejmemo srbsko vojsko, ki je takrat nastopila, ki je prišla tudi v Slovenijo itd. Strah pred boljševizacijo je bil tako živ, da se je zdelo tem krogom — kot sem že omenil — neobhodno potrebno poklicati na pomoč organizirano vojaško silo, ki jo je imela edino Srbija.

Ob prvih volitvah 1921. leta, ko je bila partija še kolikor toliko svobodna, čeprav je medtem doživela že marsikateri napad in marsikateri poskus, da bi se ji zmanjšal vpliv na ljudske množice, je imela partije takrat 59 poslancev v parlamentu in je bila po moči tretja stranka v Jugoslaviji. To je pognalo državotvornim elementom — če tako rečem, oziroma predvsem jugoslovanski buržuaziji in pa onim, ki so se revolucije bali in ki o se imeli tudi za kaj bati — strah v kosti in so začeli ukrepati proti partiji. Tako je kaj kmalu prišlo do prepovedi komunistične partije in potem do zakona o zaščiti države, ki je prepovedoval komunistično partijo, oziroma članstvo o komunistični partiji, zakona, po katerem sem bil tudi jaz obsojen in po katerem so bili obsojeni tisoči in tisoči. S tem je šla masa komunistov v zapor in skozi zapore. — Po tem mojem splošnem uvodu, bi zdaj prešel na sam zapor, da vidimo, kaj se je v zaporih dogajalo.

Jasno je seveda, da so bili ti zapori na začetku skrajno krvavi, skrajno težki

in samovoljni; odražali so pač sliko Balkana, tu je bil najbolj živo občuten in prikazan mrak, balkanski mrak. Potem smo doživeli diktaturo kralja Aleksandra, umor Radića v parlamentu in vrsto burnih dogodkov, vsa Jugoslavija je bila izredno burna, ne vem več koliko vlad se je menjalo v razmeroma kratkem času, potem pa tudi zato, ker je bila nacionalno tako heterogena in ker so bili interesi posameznih narodov, posameznih verstev in raznih skupin zelo različni. Stalno je vrelo in spori, ki so si sledili po državi, so vplivali na to, da struktura države ni mogla biti tako drastična do glavnega sovražnika, ki ga je predstavljal socializem, oziroma v neki meri tudi socialistična stranka, predvsem pa komunistična stranka, ki je skušala mobilizirati množice za opozicijo v državi; tako je tudi življenje v zaporih nihalo v skladu z nihanjem represije zunaj države.

Po umoru kralja Aleksandra v Marseillesu, se je začela počasna, postopna liberalizacija, in potem je vlado prevzela izključno v svoje roke srbska oligarhija, finančna itd. in na dan je stopilo večno vprašanje med Hrvati kot narodom in njegovim vodstvom, od Radića naprej, ali pa še prejšnjega Starčevića, od vseh teh, ki so še danes zapisani v parlamentu, v hrvaškem saboru, kot vodje in začetniki hrvaške svobode, oziroma borcev za hrvaško svobodo. To je bil večni predmet spora.

Zdaj pa o robiji. Robija je turški izraz, ki so ga prevzeli Srbi, a tudi oficialno smo bili obsojeni na „robijo“, toliko in toliko let robije, tudi to je bil nek unicum. In ta robija bi po njihovem konceptu morala biti seveda dejansko prisilno delo, kar je na začetku tudi bila, dokler niso razmere v Jugoslaviji pripeljale tako daleč, da smo se lahko uprli. Ne samo razmere, temveč je imela velik vpliv tudi solidarnost med obsojenci, ki se je bila formirala tudi že po ideološkem konceptu, ki se je pravzaprav snoval v Moskvi. No, to bo še bolj konkretno prišlo do izraza pozneje. Prvi čas je bil zelo težak, s krvavimi štrajki, krvavimi demonstracijami, ko so bili jetniki neknadno obsojeni na leta robije zaradi demonstracij itd., ker je šlo v nekih primerih za ohranitev življenja in so se tako morali boriti, dokler ni prišlo do preloma, ki sem ga tudi jaz doživel. Do tega preloma je prišlo leta 1935 in tedaj se je začela takojimenovana „rdeča univerza“. Torej leta 1935 so po nekem štrajku, neki gladovni stavki, polovico, ali morda malo manj kot polovico starih robijašev, komunistov seveda (pa tudi ustaši so bili med njimi, hrvaški nacionalisti in tudi makedonski nacionalisti so spadali v ta krog zapornikov) v Lepoglavo, to je velika kaznilnica na Hrvaškem, in ker so se tudi tam uprli, so doživeli skoraj pravi pokol. Ker uprava sama ni imela več dovolj moči, da bi zadušila upor na normalen način, so poklicali in zbrali skupaj nekaj četnikov, okoli 100 do 200 ljudi, ki so preoblečeni v žandarje, začeli z bajoneto klati in pa streljati na ljudi. Preostale so pregnali v Mitrovico, kjer smo jih mi pričakali. Da bi nekako pokrili ta pokol, ki je dvignil precej prahu v državi, je oblast morala nekoliko popustiti, in tako smo mi dobili možnost, da se v celoti upremo. To je bil velik upor — v svoji knjigi opisujem nekoliko te stvari, ki so po svoje tudi zanimive — upor, ki je imel za cilj, (ne

javno, ampak med nami je prevladalo stališče), da moramo doseči to, da bo država, uprava in ves ta aparat nad nami, sprejel dejstvo, da smo mi posebne vrste kaznjenci.

Za politične jetnike je bila v Mitrovici posebna zgradba, takoimenovana „mladinska zgradba“, ki je imela tudi svoje dvorišče in svoje obzidje. Skušali smo jim nekako dopovedati: vi nas imate zaprte, vi ste postavili okoli nas obzidje, ne moremo ničesar. Zadovoljite se torej s tem, vse drugo pa vas ne briga, ne kaj bomo mi notri delali ne kako si bomo sami uredili v zaporu. Torej to načelo se je takrat ob tem prelomu nekoliko uresničilo, čeprav seveda ne formalno, ker tega noben režim ne bi mogel priznati. Kakšna sprememba je nastala v zaporih? Velikanska, stoodstotna sprememba.

Prvič, legalni del, to, kar nam je priznala uprava, oziroma pravosodno ministrstvo, to se pravi vlada: svobodno kroženje po sobah, in to je bilo za to „rdečo univerzo“, za to šolanje tam, bistvenega pomena. Mi smo se lahko sami razdeljevali, oziroma naseljevali po sobah tako, kot je naše vodstvo po učnem načrtu določilo. Vse je bilo točno določeno: ti se pravi, da boš to lahko opravil v enem letu. Zberite se v tej in tejsobi, tako da bodo ta predavanja lahko gledko tekla itd. Ti pa, ki imaš štiri leta, ti boš šel pa v drugo sobo, tam boste pa počasi študirali te in te reči itd. To je bila prava oblast, bi rekel. Zdaj ko nekako od daleč gledam na to iz te perspektive, se mi zdi naravnost smešno, to ni normalno, tega verjetno nikjer na svetu ni bilo. Sploh si ne morem predstavljati, da je še kje mogoče tako daleč prevzeti oblast v nekem zaporu, da so zaporniki, oziroma notranji komite, ki je bil izvoljen, sami diktiral upravi, ali tem pandurjem, kakor smo jim rekli, ta v to sobo, ta v ono sobo, ta sem in ta tja itd.; o tem preprosto ni odločal upravnik. To je bilo eno. Rekli smo tudi: država naj da to, kar nam po tistih tablicah pripada, toliko sladkorja, toliko moke, toliko koruze, toliko mesa itd. vse ostalo bomo pa mi odločili. In v resnici smo tudi pošiljali lastne ljudi v kuhinjo, ki so se pač prostovoljno javili in smo se hranili, kakor smo sami hoteli. Podobno smo si uredili tudi vse ostalo v zaporu.

Ne bom veliko pretiraval, če povem, da smo mi imeli tako tehniko, da smo vse prevotlili. Tu je bilo vse prevrtano, naredili smo vse mogoče kanale, tako da si lahko ob polnoči, če si hotel, tudi ko je bilo vse zaklenjeno, zamenjal celo moštvo po vseh sobah in podobno. Vse je bilo strogo urejeno, od obiskov do dobivanja pošte, sprejemanja paketov in vsega, kar je navadno predmet spora po vseh mogočih zaporih, tu ni bilo nobenih problemov.

Knjiga za šolo, ki je tu delovala točno po vzorcu šole, ki je bila v Moskvi organizirala za komuniste drugih dežel, emigrante, in to je bil takoimenovani Komunistični univerzitet narodnih manjšin zahoda, komunističnih manjšin zahoda itd., vse to je vodila Kominterneta, in tam so se šolali, razen tega so bile še šole NKVD, to veste, kaj je, narodni komisariat za varnost, torej policija. Za to našo šolo so bile torej potrebne knjige, potrebna so bila skripta. Lahko vam povem, da smo mi dobivali te knjige iz celega sveta v zelo kratkem času, bodisi da so bile kamuflirane z drugimi platnicami, bodisi da je bil podkupljen

cenzor, bodisi da je bil podkupljen glavni komandant zaporov ali kakorkoli.

To je bila torej pač doba, ki je v bistvu trajala nekaj let, vse do leta 1941, ko je bila že okupacija Jugoslavije, ko so na Hrvaškem že ustaši prevzeli oblast; in takrat je bilo treba pobegniti. Takrat je celotna politična robija pobegnila skozi rov, vendar ne skozi tisti rov, ki smo ga že prej skopali, tisti takrat ni več prišel v poštev, ampak je bilo treba skopati novega, ki sem ga tudi jaz sam kopal. Kako je to šlo, sem tu v knjigi precej na široko opisal in je to zelo zanimivo poglavje.

Ta režim je bil deloma legalni, deloma pa ilegalni, radia nam na primer niso dovolili, od časopisov je bilo komaj kaj dovoljeno — v tem so bili zelo občutljivi, celo minister je moral enkrat priti zaradi tega, pa ni dovolil drugega kot „Vrijeme“, to je bil takorekoč časopis Stojadinoviča, takratnega predsednika vlade, in pa „Slovenca“. To smo dobili, drugih dnevnikov nismo smeli imeti, imeli pa smo seveda vse časopise, katerega smo hoteli, za to je poskrbelo naše notranje vodstvo. Tudi knjige in skripta smo razmnoževali, sicer ne s heliografi ali drugimi modernimi pripravami, ampak s pomočjo želatine in na druge načine; tega je bilo dovolj in je vse perfektno funkcioniralo, to je bila naloga posebnih ekip. Dobili smo torej ves material, ki je bil potreben za šolo, in sem so spadala tudi poročila partij, tudi iz drugih dežel, predvsem pa naših. Naša so rabila največ časa, da smo do njih prišli. Tako smo zvedeli za ustanovitev komunistične partije Slovenije skoro leto dni po Čebinah. To je bilo nekaj neverjetnega in to bo treba še preiskati, zakaj je to toliko časa trajalo, zakaj ni prišlo prej do objave tega. — Torej rov, o katerem sem prej pripovedoval, ta rov je bil skopan že tik do konca in je manjkalo morda še dva do tri metre, da bi prišli že ven in tudi da bi našli način, kako od zunaj kamufilirati izhod, da bi se lahko skozi ta rov tudi vračali. Boste videli zakaj.

Seveda ne smete misliti, da je šlo to vse tako gladko. To je zahtevalo skrajni napor in skrajno solidarnost, rekel bi, skrajno ubogljivost do lastnega ilegalnega komiteja, ali če hočete tudi legalnega, saj je vsa uprava vedela, da imamo svoj komite.

Imeli smo tudi legalna predavanja in proslave. Naj vam kot zanimivost opišem proslavo, ki smo jo priredili npr. 1. maja. Okrasili smo vse zaporniške dvorane s slikami Stalina, Lenina in ne vem koga vse, in ker smo imeli tudi svoj orkester in pevski zbor, smo povabili tudi stražarje, uradnike, učitelja in vse po vrsti — upravnika pa takrat k sreči ni bilo — in vsi ti funkcionarji so prišli in so seveda sedeli v prvi klopi. Tudi to imate tukaj v knjigi opisano. No, in ko smo ni zapeli Internacionalo, smo mi vsi vstali, oni so pa sedeli, nakar se je nekdo znajdel in rekel: gospodje, vstanite! In so lepo mirno vstali in so stoji poslušali Internacionalo.

Seveda, kot sem rekel, vse to ni šlo brez stalnih bojov z upravo. Uprava je čakala na ugodni trenutek, kdaj bo lahko zavrla to strašno svobodo, za katero so dobro vedeli in tudi skrivali je nismo. Mi smo imeli tečaje in vpričo njih so bila predavanja: stražar je npr. prišel v sobo in je skupaj z nami poslušal,

kakšen je naš namen, kakšen je namen boljševiške partije, da uniči vse itd. in je to poslušal in so torej to dobro vedeli.

V Beogradu je bil v parlamentu, oziroma v vladi, stalen pritisk, kdaj se bo ta „rdeča univerza“ končala, kdaj bo ta stvar prenehala, kdaj bodo našli dovolj moči, oni kot vlada in kot državni aparat, kdaj bodo našli dovolj sile, da bodo to zatrli. Takrat je postajalo hrvaško vprašanje vedno bolj pereče in tudi makedonsko vprašanje je sililo v ospredje itd. in vse te težave v Jugoslaviji so dolgo časa zavirale vlado, da ni bilo prave prilike, da bi res nastopila s silo. Mi smo stalno grozili s stavkami, imeli smo protestne stavke po nekaj dni, gladovne stavke namreč itd., tako da so vedno to represijo znova in znova odlagali in z njo odlašali. To se je godilo vse do okupacije Jugoslavije leta 1941.

Včasih smo bili res zelo drzni: mi smo imeli npr. skopane rove vse tam spodaj, kjer je navadno vršil raport, kjer je upravnik zasliševal enega ali drugega od naših, in smo spodaj v rovu vse zapisovali in stenografirali vsako besedo. Naj vam povem nek primer, ko smo začeli štiridnevno stavko, potem ko je sledil napad na to našo lepo ureditev. Eden od naših, slučajno je bil to znani Petko Miletič je zahteval od upravnika to, to in to, upravnik pa je seveda odvrnil, da tega ne more itd. in je bil celo malo surov. Takrat pa je Petko Miletič, ko je videl, da ne gre, zagrmela cela stavba, v tistem trenutku smo bili vsi pripravljeni, da smo začeli s palicami in deskami tolči po ograji. Ker smo bili od železniške postaje Sremske Mitrovice oddaljeni morda le kilometer, se je seveda vsaka malenkost slišala. Tako je bila alarmirana vsa javnost, vsi so vedeli, da v Mitrovici takorekoč „gori“, čeprav ni gorelo, ampak je bil tak kraval, da je bilo groza. Upravnik je prebledel, zbežal in naslednji dan smo imeli spet vse po starem lepem redu.

Da se povrnem zdaj k bistvenemu k šoli, v tej indoktrinaciji. Šola je bila dobro organizirana, imeli smo odbor, oziroma šolski rektorat, na čelu mu je bil Otokar Keršovani, dalje sama znana imena kot Ognjen Prica, Moša Pijade, Moma Djordjevič, veliki ekonomist itd. polno jih je bilo, ki so perfektno poučevali razne predmete. Dvomim, da je kjerkoli v Jugoslaviji kakšna univerza imela take predavatelje in tako temeljito poučevala ravno Kapital, oziroma zakon vrednosti itd. vse do klasične literature, zgodovine, zgodovine delavskega razreda, ekonomije, političnega zemljepisa itd. To je bilo res na višku, šola je bila izredno stroga, strogost pa je vnašala partijska disciplina. Vsi so bili člani partije, razen tistih, ki so bili izključeni, ker so se mogoče slabo držali med zaslišanjem na policiji, ker so mogoče koga izdali, ali pa priznavali, več kot je bilo treba in teh je bilo precej.

Druga stvar pa so bili politični predmeti. To so bili pa v prvi vrsti takoimenovani VKPB, če ste kdaj slišali za to slavno ime „Vsesojuzna komunistična partija boljševikov“, to je bila zgodovina ruskega boljševizma; to je bil evangelij. To je moral vsak preučiti do zadnje vrstice. težavo je pri tem predstavljajo takoimenovano „četrt poglavje“, mogoče se bo tega kdo spomnil, ko so se to učili pri partizanih, se je pri tem četrtem poglavju navadno

zataknilo, ker je šlo za dialektični materializem in je bilo to malo težje razumeti. Ta predmet smo preučevali po učbeniku, ki sta ga napisala dva najtesnejša Stalinova sodelavca, a je Stalin vsesкупaj dal na indeks, prepovedal vse in napisal sam, ker je bil tekst premalo njemu posvečen in je bilo Stalinovo stališče premalo razloženo. Jaz sem potem, morda med prvimi komunisti v Sloveniji, če ne celo v državi, to delo razglasil kot strahovit pamflet, ogabno brošuro, ogabno zgodovino, ki je nosila naslov „zgodovina čisto po nepotrebnem, po nemarnem, kot bi rekli v katekizmu „ne imenuj po nemarnem božjega imena“.

Potem so bili tukaj seveda problemi leninizma, tako kot jih je Stalin predstavil v svoji knjigi, ki je takorekoč obšla cel svet. To sta bila glavna predmeta, potem so bili še drugi kot nacionalno vprašanje, kmečko vprašanje, agrarno vprašanje itd. in na vsa ta vprašanja, ki so bila politično aktualna ter so imela vpliv na vsakdanjo politično dejavnost zunaj, se je seveda celotna robija pripravljala, s tem se je že računalo. Predavatelji so bili večinoma tisti, ki so končali komunistično univerzo v Sovjetski zvezi, ki so bili emigranti, ker so svojčas morali bežati, in ki niso padli v jugoslovanske zapore takrat, ampak so vanje padli šele zdaj, ko so se vrnili in so se večinoma slabo odrezali pri zaslišanjih policije. Tudi če so bili zaradi tega izključeni, je bilo vseeno, noben predavatelj ni mogel in tudi ni smel drugače predavati, kakor je bil v Sovjetski zvezi naučen. Lahko si predstavljate, kako rigorozno ideološko ozka in striktna je bila ta naša šola v tem pogledu.

Mimogrede naj povem to, kar se je ilegalno dogajalo v tem zaporu. V tisti dobi smo imeli svoj dnevni časopis, ki je sicer izhajal v enem samem izvodu, bil pa je pisan v stolpcih in je izgledal kot vsak drug časopis. Ta je šel po kanalih skozi ves zapor in so ga javno brali po vseh sobah in o njegovi vsebini si lahko tudi delno diskutiral. Potem pa je bil teoretični časopis, ki se je imenoval „Za boljše vizacijo“, razen tega je bil še satiričen časopis, ki je seveda tolkel samo po „notranjih sovražnikih“ itd. Tega je bilo torej na pretek in na teh časopisih se je takorekoč vežbal višji letnik te šole, ki se je recimo lahko specializiral za zgodovino, ali pa za novinarstvo itd.

Pogled stalnih sporov, stalne napetosti z upravo in z državo, je vladala tudi notranja napetost, ker se niso vsi zaporniki vedno in povsod strinjali z vsakim stališčem, ki je bilo proklamirano kot linija. „Linija“, to je bila sveta stvar in če je kdo kaj ugovarjal, ali pa je bilo dovolj, da je kaj sumljivega vprašal, je bil takoj discipliniran oziroma strogo okregan in končno tudi politično kaznovan. To je šlo tako daleč, da je precejšnje število teh naših zapornikov, sicer poštenih fantov, med njimi tudi znani Hebrang, zbežalo v samice. Iz skupnih sob — ki so bile velika pridobitev, ker si le bil med ljudmi — so šli prostovoljno v samice, tako da so bile nazadnje te samice, da so bili tako ločeni od drugih, ker niso hoteli ničesar vedeti in slišati o tej disciplini in o vsem tem. Ti notranji spori so bili takoj razglašeni kot francija, in oni, ki so pobegnili v samice, za trockiste in ne vem kakšne razbojnike in prišlo je tudi do fizičnih

obračunavanj, celo z nožem.

Stem v zvezi bi rad še nekaj povedal in sicer, kakšen je bil odnos do resnice. V knjigi sem omenil nekega Vojka; ker ga od vas nihče ne bo poznal, lahko mirno povem, da je bil to neki Vojimir Lujč, Slovenec iz Maribora, študent, zelo pameten, zelo nadarjen, ampak popoln pristaš nosilca te boljševiske linije, znanega Petka Miletića, ki je bil pozneje izključen. Vojno — ki je bil neke vrste poveljnik, kot bi danes rekli, poveljnik komandosov, in je tudi organiziral take napade, če je bilo treba, vendar je bil izredno razgledan — je, ne da bi vprašal, vedel, od kod imajo tovariši te informacije, take dvome, ki so nastajali glede Sovjetske zveze. Poročila, ki so jih pošiljali Sovjeti, so prihaja namreč pozneje, kot je prihajal „Slovenec“ in ves ostali evropski tisk, ki je razgaljal te procese v Sovjetski zvezi. Ta poročila so te procese zoper Buharina, zoper stare boljševiske, zoper vojsko in Tukačevskega itd. proglašala za izmišljene. In tako so seveda med nami nastajali dvomi in smo s temi dvomi včasih tudi prišli na dan. „Ničesar ni zanikal, niti nasilja, tudi krvavega če hočete, niti popolne uporabe makiavelističnih nauk, niti tega, da ima in mora imeti NKVD (to je tajna policija) v rokah dušo in telo vsakega sovjetskega državljan ter obvladati vsako institucijo. Tudi prisluškovanje in vohunjenje, pa pavšalne obdolžitve in tudi inscenirani procesi, če bi bili potrebni, (kar pa seveda niso), ter podobni pojavi, ki jih nekateri štejejo za zločin in podlost, so čisto nedolžne igrace. Namen posvečuje sredstva, to je in mora biti pravilo, če je ta namen revolucija, njej je podvrženo absolutno vse in od nje je absolutno vse odvisno“.

Ta institucija, zapor, to, kar se je tu dogajalo v Sremski Mitrovici, v „rdeči univerzi“, to ni ostalo tukaj osamljeno. Ljudje so namreč odhajali, eni so bili obsojeni na dve leti, eni na tri, drugi na štiri, šest, deset in celo dvajset let in so odhajali, ko so odslužili robijo in tako tudi jaz in vsak od teh je bil do kraja prekaljen, takorekoč poklicni boljševik. Ne vem, kako bi vam to razložil, da bi to razumeli, vsak je bil strogo vezan po neki disciplini in je bil tudi strogo odgovoren svojemu partijskemu starešinstvu. To se pravi, da je to šlo potem po vsej Jugoslaviji, kolikor več je bilo zapornikov, toliko več je nastajalo poklicnih revolucionarjev, ki so bili pripravljeni na vse.

In dejansko kaj se je zgodilo? S pomočjo teh ljudi je potem v obliki ljudske fronte, v obliki delavske enotnosti, v obliki raznih delavsko-kmečkih gibanj — kar je bilo že vse prej preračunano, da se mora v tej obliki izvršiti — dejansko prišlo do oblasti; takrat sicer še ne do popolne, pač pa že z okupacijo 1941. leta do popoldne oblasti, in sicer najprej z nastankom protiimperialistične fronte, potem pa Osvobodilne fronte. Ta je imela ves čas, bi rekel, že v zametku namen — ki se je potem v dolomitski izjavi čisto jasno pokazal, morda malo prezgodaj — namen revolucije, edinole revolucije, tako da je potem mnogo tistih, ki jim mi pravimo „sovražniki ljudstva“ in katerih število je narastlo z nastajajočo državljansko vojno, govorilo: to ni narodnoosvobodilni boj, ampak revolucija. O tem, koliko so imeli prav in kako o tem še vedno diskusija, ki je zelo kočljiva in dovolite mi, da se ji v tem trenutku odrečem. Važno je to, kako je ta nastala.

Ta moč je med okupacijo naraščala, ker je imela za sabo tudi eksekutive, in takrat je seveda popadalo dosti glav in pozneje tudi, kot veste, tudi v to ne bom posegel, kar se je zgodilo tik po vojni. Šlo je torej za to, da se afirmira, da se do kraja utrdi oblast komunistične partije, oziroma boljševiška oblast, popolnoma po ruskem vzorcu in to se je potem tudi z lahkoto zgodilo. Zapor, o katerih smo govorili, so nudili prostor za vzgojo, za doktrinacijo, za predavanja, drugod to ni bilo mogoče, drugod si se moral skrivati in si bil pod nadzorstvom policije in žendarmarije, v zaporu pa ne; tukaj smo bili popolnoma varni, tukaj smo lahko govorili, kar smo hoteli in se učili vse, kar smo hoteli. To je bilo eno.

Enotno ideološko stališče pa je bilo doseženo deloma s prepričevanjem, deloma z grožnjami. Tudi na robiji nisi mogel shajati, če si bil v opoziciji, o tem sem vam že malo povedal, in to je bil odkrit stalinizem, ki je bil morda včasih, kot se reče, bolj papeški kot papež sam. Ti ljudje, ki so prišli iz Sovjetske zveze so v tem pogledu hoteli doseči večjo enotnost in večjo disciplino, kot so jo nogoče imeli v Sovjetski zvezi.

In tretja stvar, ki je bila merodajna za to, da je lahko komunizem kot stalinistična partija takrat prišel do oblasti, do popolne oblasti — kajti po vojni je bila oblast popolna — je bila to, da so bile s to doktrinacijo, s tem političnim poukom v zaporih, vsaj na zunaj, zatrte frakcije.

Odprava frakcij gre torej na račun zaporov, zapori so bili glavna učilnica zoper frakcije, glavni faktor za zatiranje frakcij. Vsak, ki je prišel iz zavora, je vedel: najhujša stvar, poglobitni greh, je frakcija, ne dopustiti je nikjer. Vsak je postal faktotum, kjerkoli je bil, tudi v zadnji vasi in je vedel, kaj in kako mora delati.

Kako so se ti spori potem nadaljevali in kako so jih reševali, je seveda spet čisto posebno poglavje. Naš centralni konite se je tudi spreminjal in vi veste, da je bil naš centralni komite partije deloma na Dunaju, deloma v Parizu, šele potem je bil Tito takorekoč prvi, ki je prišel je bila glavna bitka zoper frakcije razglašena in so bili potem v smislu te borbe klicani v Moskvo njihovi prejšnji sekretarji itd., in so v Sovjetski zvezi mnogi od teh, tudi nedolžni, prišli od glave, skupaj z mnogimi drugimi. Važno je to, da vas opomnim na to, kako je bilo mogoče, da je ta stalinistična oblast, oblast partije, revolucija, zmaga revolucije, ostala na oblasti in je še danes na oblasti. Če pogledamo seznam vseh tistih, ki so bili takrat, v moji dobi, v Sremski Mitrovici, vidimo, da so povečini postali funkcionarji, poglobitni funkcionarji v naši državi, ki so imeli najvišje politične funkcije. Oblast je bila torej že v naprej določena, takšna in takšna bo in takšna in takšna je. Komunisti jo imamo seveda za svojo oblast, drugi pa jo imajo za tujo oblast in jasno je, da ne moremo več zanikati dejstva, kakor ga še vedno zanikujejo, da je recimo med narodnoosvobodilnim bojem prišlo do državljanske vojne z vsemi posledicami.

Konec

Pojasnilo slike v Taboru št 1-2\97

Buenos Aires, 16.02.1997

Uredništvo revije TABOR

Spoštovani gospod urednik!

V Vaši prvi letošnji številki ste objavili fotografijo skupine domobrancev pred havbico. Originalno fotografijo so hranili moji sorodniki v Ljubljani in mi jo pred leti poslali.

Slikali smo se v prvih mesecih leta 1944 na ljubljanskem gradu, kmalu po ustanovitvi Slovenskega domobranstva. Na sliki smo študentje, ki jih je poveljstvo II. baterije SN izbralo za namerjače pri svojih treh 155 milimetrskih havbicah, ki jih je naša vojska prevzela od Italijanov. Havbice so bile odličen angleški izdelek, ki ga je Italija prejela kmalu po koncu prve vojne in so bile zelo precizne, kar se je pokazalo v borbah pri obrambi Ljubljane zadnje dni pred našim odhodom.

Navedel bom imena vseh, ki se jih spominjam:

Od leve proti desni, spredaj pri tleh: **Golmajer** (umrl v Buenos Airesu) ter **neznani**;

v drugi vrsti: **neznani**, **Mencin** (padel med vojno na neki postojanki kot artiljerski podoficir), **Maks Dimnik** (živi v Arg.), **Marijan Eiletz** (Arg.), **Lado Remec** (živi v ZDA);

v zadnji vrsti: **neznani**, **neznani**, **Vlado Basaj** (sin predsednika Nar. odbora, predan iz Vetrinja in ubit neznano kje).

Lepo pozdravljam

Marijan Eiletz

DAROVALI SO

Rožmanov dom

Ivanka Zupančič	20
N.N. - Slov. vas	50
rev. Malenšek Janez	100
Sonja Valant	u\$s100
Pogačar Jože in Emica	Can u\$s 1000
N.N. Slovenska vas'	50

Za tiskovni sklad

Sterle Franc - Canada	5
Erpič Franc - Australija	5
Bezjak Zvonko - Australija	5
Čulek Franc - Australija	5
Jančar Adolf - Brazilija	60
Jazbec J. - Trst	80
Puhek Ivanka	10
Praznik Jože	20
Ivo Bergant - Canada	Can u\$s 50
Ga. Dari Strmšek, s čestitkami	
dr. Stanku Kocipru za knjigo „Kar sem živel“	20

Naslovna slika

Tako so domobranci ujetim partizanom sekali glave in jih uskrnjali.

Na tej izvirni sliki, posneti po bitki na Javorovici v Gorjancih dne 16. marca 1944, ujeti partizan Papež iz Bele Krajine v bratskem pogovoru z domobranskim oficirjem. Ne bi mogoče kakšen navdušen varuh revolucionarnih privilegijev komunistične OF pojasnil, kakšna je bila njegova usoda ob koncu vojne?

VSEBINA

Pozdrav slovenskemu metropolitu dr. Rodetu	49
Sprava ob letu 1997 - Ivan Korošec	50
Država in slovenska Cerkev - Ivan Glušič	53
Beg pred odgovornostjo - Tone Žakelj	54
O denacionalizaciji v RS - Branko Tomažič	55
Korajža velja - Ivan Korošec	57
Pisatelj dr. Stanko Kociper - osemdesetletnik - Slavko Skoberne ..	58
Materinščina - Jezik se prilagaja - Janko Moder	62
Oživiljena resnica o pliberški žaloigri - -erne	65
Štirje meseci v raju - Nace Francič	69
Zasuta usta - N.F.	70
Alf, Of, NOB, itd. - Lažni obrazi - Tone Arko	73
Hitlerjanska in Sovjetska taborišča — oboja so bila uničevalna ..	75
ODŠLI SO	77
Prejeli smo... In naši spomeniki	78
Balkan - danes in jutri	79
O vrnitvi carske družine v Rusijo	80
Odmevi iz domovinskega tiska	80
Dosje in zablude	82
Za resnico gre	83
Poboj domobrancev je zločin proti človeštvu	85
Izdajalci mi?	85
Kje so pripravljali revolucijo?	87
Pojasnilo slike v Taboru št. 1-2/97	96
DAROVALI SO	III

Hurlingham
Sucursal
Correo
Argentino
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 1596

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2619